

سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور
امور نظام فنی و اجرایی

گزارش فازهای ۱ و ۲

مطالعات و تدوین پیش‌نویس

آیین‌نامه ارزش‌گذاری دارایی‌های نامشهود

(دانش فنی و خدمات تخصصی)

مجری: دکتر یوسف قاسمی

اردیبهشت ۹۴

پیس نوپس - غیر قابل استناد

فهرست مطالب

کلیات و مطالعات بین المللی در زمینه ارزش گذاری دانش فنی و خدمات تخصصی.....	۵
مقدمه.....	۶
۱-۱- تعاریف و کلیات.....	۷
۱-۱-۱- ارایه تعاریف و مفاهیم اساسی مربوط به ارزش گذاری دانش فنی و خدمات تخصصی.....	۷
۱-۱-۱-۱- ساختار مطالعه.....	۷
۱-۱-۱-۲- اهداف انجام مطالعه.....	۸
۱-۱-۱-۳- تعریف ارزش گذاری.....	۸
۱-۱-۱-۴- اهداف ارزش گذاری.....	۹
۱-۱-۱-۵- رویکردهای اقتصادی به منظور ارزش گذاری.....	۱۱
۱-۱-۱-۶- عوامل مؤثر بر ارزش دارایی های نامشهود.....	۱۳
۱-۱-۲- بررسی و تعیین قلمرو آیین نامه.....	۱۴
۱-۲- مطالعه تطبیقی و مقایسه ای (Benchmarking).....	۱۶
۱-۲-۱- بررسی توصیه نامه کمیسیون اروپا (EC) در حوزه ارزش گذاری IP.....	۱۶
۱-۲-۲- مطالعه تطبیقی ارزش گذاری دارایی های نامشهود در کشورهای منتخب.....	۲۱
۱-۲-۲-۱- کشور انگلستان.....	۲۲
۱-۲-۲-۲- کشور استرالیا.....	۲۲
۱-۲-۲-۳- کشور سوئیس.....	۲۳
۱-۲-۲-۴- کشور بلاروس.....	۲۴
۱-۲-۲-۵- کشور هندوستان.....	۲۵
۱-۲-۲-۶- کشور چین.....	۲۶
۱-۲-۲-۷- کشور مالزی.....	۲۸
۱-۲-۲-۸- کشور سنگاپور.....	۲۹
۱-۲-۳- بررسی گزارش سازمان جهانی مالکیت فکری در رابطه با حسابرسی دارایی های نامشهود.....	۳۳

نتیجه‌گیری	۳۶
تحلیل وضعیت موجود کشور در زمینه ارزش‌گذاری دانش فنی و خدمات تخصصی	۴۰
مقدمه	۴۱
۱-۲- هدف از مطالعات وضع موجود کشور در حوزه ارزش‌گذاری	۴۲
۲-۲- توجیه نگارش این آیین‌نامه	۴۲
۳-۲- فهرست اسناد مرتبط با ارزش‌گذاری	۴۳
۴-۲- مشخص کردن نهادها و سازمان‌های مرتبط با ارزش‌گذاری دارای‌های نامشهود و نقش هر یک از آن‌ها	۴۷
۱-۴-۲- کارشناسان رسمی دادگستری	۴۷
۲-۴-۲- حساب‌برسان و مؤسسات حسابرسی رسمی	۴۷
۳-۴-۲- سازمان حسابرسی	۴۸
۴-۴-۲- معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری	۴۹
۵-۴-۲- شرکت‌های تأمین سرمایه و مشاور سرمایه‌گذاری مورد تأیید سازمان فرا بورس	۵۲
۵-۲- بررسی اسناد و مقررات و نقش دولت در حوزه ارزش‌گذاری	۵۰
۱-۵-۲- مصوبات مرتبط با سرمایه‌گذاری خارجی	۵۰
۲-۵-۲- مصوبات مرتبط با کارشناس رسمی دادگستری	۵۵
۳-۵-۲- قوانین و مقررات مرتبط با حسابرسی و قیمت‌گذاری سهام متعلق به دولت	۵۷
۱-۳-۵-۲- آیین‌نامه اجرایی شیوه‌های قیمت‌گذاری بنگاه‌ها و نحوه اعمال شیوه‌های مذکور	۵۸
۲-۳-۵-۲- آیین‌نامه اجرایی قیمت‌گذاری سهام متعلق به دولت و شرکت‌های دولتی، تخفیف‌ها و چگونگی پرداخت قیمت توسط خریداران	۵۹
۳-۳-۵-۲- دستورالعمل ویژگی‌ها، شرایط و ضوابط انتخاب کارشناسان قیمت‌گذاری موضوع بند ۲-۴ ماده (۴) آیین‌نامه اجرایی شیوه‌های قیمت‌گذاری بنگاه‌ها و نحوه اعمال شیوه‌های مذکور در همین چارچوب	۶۱
۴-۵-۲- اسناد مرتبط با حساب‌برسان و مؤسسات رسمی حسابداری	۶۴
۵-۵-۲- مصوبات مربوط به شرکت‌های دانش‌بنیان	۶۴
۶-۵-۲- دستورالعمل سپرده‌گذاری و معامله اوراق بهادار مبتنی بر دارای‌های نامشهود	۶۶
پیوست: فرم گزارش ارزیابی دارای‌های نامشهود	۶۸

فاز اول

**کلیات و مطالعات بین المللی در زمینه ارزش گذاری دانش فنی و
خدمات تخصصی**

مقدمه

در عصر حاضر که از آن عموماً به عنوان عصر اطلاعات یاد می‌شود، دارایی‌های نامشهود نیز در کنار و حتی گاه بیش از دارایی‌های فیزیکی از اهمیت بالایی در موفقیت یا شکست سازمان‌ها و حتی ملت‌ها به حساب می‌آیند. در این میان در کنار تولید دانش، تجارت دانش نیز به یکی از فرآیندهای معمول تبدیل شده است که طبیعتاً در هر تجارت و انتقالی بحث قیمت‌گذاری از اولیه‌ترین مسائل این فرآیند به حساب می‌آید.

با توجه به اینکه امروزه اقتصاد جهانی عموماً بر اساس دانش و آگاهی بنا نهاده شده است. دارایی‌های مشهود یک شرکت تجاری مانند زمین و کارخانه، سرمایه شرکت را تا مدت طولانی محصور و غیر قابل دخل و تصرف می‌سازد و تنها عامل افزایش ارزش این سرمایه‌ها، تا حد زیادی افزایش قیمت آن‌هاست و بازدهی قابل قبولی در زمانی نسبتاً طولانی، حاصل نمی‌شود. این در حالی است که دارایی‌های شرکت‌های بزرگ جهانی و بنگاه‌های اقتصادی را، دارایی‌های نامشهود و ارزش‌های معنوی تشکیل می‌دهد. به منظور موفقیت در تجارت یا کسب و کار، شرکت باید دارایی‌های نامشهود و ارزش ناپیدای این‌گونه دارایی‌ها را شناسایی کند. از این‌رو، لازمه شناسایی این دارایی‌های نامشهود آن است که اطلاعات جامعی در خصوص ابعاد مالی و حقوقی این حوزه نظیر نحوه محاسبه ارزش دارایی‌های نامشهود و نهادهای ارزش‌گذاری و حدود اختیارات آن‌ها وجود داشته باشد.

۱-۱- تعاریف و کلیات

۱-۱-۱- ارایه تعاریف و مفاهیم اساسی مربوط به ارزش گذاری دانش فنی و خدمات

تخصصی

۱-۱-۱-۱- ساختار مطالعه

شیوه پژوهش در این گزارش به صورت مطالعه اسناد و گزارش ها و مراجعه به سایت های رسمی کشورها در حوزه ارزش گذاری IP (دارایی های نامشهود)^۱ می باشد که متشکل از سه مرحله است:

۱- جمع آوری اسناد، گزارش ها و دستورالعمل های مربوط به حوزه ارزش گذاری IP از سایت های رسمی و معتبر کشورهای منتخب؛

۲- مطالعه اسناد و گزارش ها و استخراج ویژگی های نهادهای ارزش گذاری در کشورهای منتخب؛

۳- جمع بندی در خصوص نقش نهادهای ارزش گذاری در کشورهای منتخب و ساختار آنها.

کشورهای منتخب برای مطالعه تطبیقی ارزش گذاری با ذکر معیار انتخابشان عبارتند از:

- انگلستان و استرالیا به عنوان نمونه استاندارد؛
- سوییس و بلاروس به جهت وجود نهاد خصوصی ارزش گذاری؛
- هند و چین به سبب رشد سریع در زمینه حقوق مالکیت فکری به موازات رشد اقتصادی؛
- مالزی و سنگاپور به علت مشابهت تقریبی با ایران؛

همچنین توصیه نامه^۲ کمیسیون اروپا در زمینه ارزش گذاری IP در سال ۲۰۱۳ نیز به جهت جدید بودن

سند و پرداختن به ابعاد حقوقی و اقتصادی ارزش گذاری IP و سند سازمان جهانی مالکیت فکری (WIPO)

در خصوص حسابرسی دارایی های نامشهود^۳ با رویکرد حقوقی مورد بررسی قرار می گیرد.

1 IP : Intellectual Property

2 Final Report from the Expert Group on Intellectual Property Valuation

3 IP Audit

۱-۱-۱-۲-اهداف انجام مطالعه

مطالعه پیش‌رو در راستای پاسخ به موضوعات زیر انجام گرفته است. لازم به ذکر است موضوعات طرح شده دارای سیر منطقی بوده و از بررسی ساده به سمت بررسی‌های عمیق و جزئی در موضوع مورد نظر پیش می‌رود.

۱- بررسی نهادهای ارزش‌گذاری در کشورهای مختلف؛

۲- بررسی ساختار نهادهای مرتبط به لحاظ دولتی یا خصوصی بودن؛

۳- احصای موارد اجباری در ارزش‌گذاری و نقش نهاد مربوطه؛

۴- مطالعه قوانین و دستورالعمل‌های احتمالی مرتبط با موضوع.

۱-۱-۱-۳-تعریف ارزش‌گذاری

ارزش‌گذاری از جمله مفاهیمی است که از دیرباز مورد توجه مکاتب اقتصادی مختلف، سرمایه‌گذاران و مدیران بوده است. در پارادایم جدید مالی، هدف مدیریت که نماینده سهامداران است خلق ارزش و ایجاد ثروت برای سهامداران می‌باشد. تخصیص منابع مالی در یک بنگاه اقتصادی، نیازمند آشنایی با کیفیت خلق ارزش و جریانات نقدی در آینده است. بنابراین می‌توان گفت مفهوم ارزش و فعالیت ارزش‌گذاری از جمله مفاهیمی است که به کلیه فعالیت‌های مالی اعم از تأمین مالی، سرمایه‌گذاری و مدیریت، امور مالی شرکت‌ها و تجدید ساختار مالی آن‌ها گره‌خورده که هریک از این فعالیت‌ها به نوعی در بخشی از فرآیند فعالیت عملیاتی خود نیازمند ارزش‌گذاری است.

مفهوم ارزش (value)، قیمت (Price) و بهای تمام شده (Cost) غالباً به جای یکدیگر به کار می‌رود در حالی که این مفاهیم متفاوت از یکدیگر هستند. قیمت، واژه‌ای است که بیانگر مبلغ پرداخت شده برای مقداری از کالا یا نوعی از خدمت درخواست شده و یا مبلغ تحویل یک دارایی می‌باشد. مفهوم قیمت نوعی رویکرد گذشته‌نگر دارد. قیمت نوعی ارزش نسبی برای کالاها و خدمات است که از سوی یک

خریدار یا فروشنده خاص و در شرایط خاصی تعیین می گردد. بهای تمام شده نیز ارزش پولی عوامل تولید از قبیل کار، سرمایه و مدیریت است که برای خلق دارایی ضروری است.

ارزش را افراد غالباً «آن چیزی که می ارزد» تعریف می کنند. ارزش نوعی مفهوم اقتصادی است که عبارت است از یک مبلغ بیان شده برحسب پول که در ازای کسب دارایی یا حقوق ناشی از دریافت منافع آینده از طریق استفاده از دارایی، قابل پرداخت است.

ارزش گذاری فرآیندی است که در آن ارزش جاری یک دارایی یا شرکت بر اساس مقایسه آن دارایی با دارایی های مشابه یا بر اساس ارزش فعلی متغیرهایی که بازده آتی دارایی به آن بستگی دارد، تعیین می گردد.

حوزه های اصلی استفاده کننده از ارزش گذاری دارایی های نامشهود عبارتند از:

- ۱- تشخیص و شناسایی دارایی هایی که بیش از دیگر دارایی ها، اهمیت و ارزش ایجاد می کنند؛
- ۲- شاخص های ارزش گذاری مورد استفاده در ادغام و تملک شرکت ها؛
- ۳- مذاکرات و قراردادهای مربوط به انتقال فناوری؛
- ۴- تصمیم گیری های اقتصادی مربوط به حفظ یا نگهداری دارایی های نامشهود، تجاری سازی؛
- ۵- ارزش گذاری تجاری پروژه های تحقیق و توسعه اولیه؛
- ۶- ارزش گذاری فعالیت های تحقیق و توسعه و پروژه های با اهمیت تر؛
- ۷- حمایت از دارایی های نامشهود در شرایط مختلف، اعطای وثیقه و

گزارش با هدف بررسی نقاط قوت و ضعف سیاست های حقوقی کشورهای مختلف در حوزه ارزش گذاری می کوشد بهترین و مناسب ترین چارچوب حقوقی را برای ارزش گذاری ارائه دهد.

۱-۱-۱-۴- اهداف ارزش گذاری

به طور کلی ارزش گذاری برای نیل به اهداف زیر انجام می شود. این اهداف عبارتند از:

۱. **عرضه اولیه سهام به شکل خرد یا بلوکی در بازارهای بورس و فرابورس:** یکی از ابزارهای اجرای اصل ۴۴ قانون اساسی در کشور و توسعه فرآیند خصوصی‌سازی، عرضه سهام از طریق بازارهای مالی کشور از جمله بورس و فرابورس می‌باشد. این عرضه‌ها در دنیا عمدتاً از طریق بانک‌های سرمایه‌گذاری به صورت منفرد یا در قالب سندیکایی از بانک‌ها شکل می‌گیرد. طبیعتاً ارزش‌گذاری شرکت‌های دولتی که برای اولین بار عرضه خواهند شد، نقش مهمی در موفقیت فرآیند خصوصی‌سازی و آشنایی افراد خریدار با آن شرکت و صنعت ایفا خواهد کرد.
۲. **ارزیابی رویدادها:** یکی از استراتژی‌های مورد استفاده برای رشد شرکت‌ها و افزایش بهره‌وری آن‌ها، ادغام و تملک است. میزان ارزش شرکت مادر پس از ادغام در شرکت هدف یا تملیک آن از جمله مباحث مطرح در خدمات ارزش‌گذاری است. وقوع رویدادهای دیگری از جمله تجزیه سهام، فروش بخشی از شرکت یا تغییر در ساختار سرمایه شرکت، از جمله رویدادهایی است که با تغییر در ساختار جریان‌های نقدی شرکت، ارزش سهام آن را تحت تأثیر قرار خواهد داد.
۳. **ارزیابی استراتژی شرکت:** از آنجایی که هدف نهایی شرکت‌ها، افزایش ثروت سهامداران است، ارزیابی کردن تأثیر استراتژی‌های شرکت بر قیمت سهام آن بسیار حائز اهمیت است. ارزش‌گذاری ابزاری است که با استفاده از آن می‌توان تأثیر هر نوع تغییر در استراتژی شرکت‌های تولیدی و یا خدماتی را ارزیابی نمود. استراتژی‌های سرمایه‌گذاری در شرکت‌ها، می‌تواند منبع خلق ارزش یا ایجاد هم‌افزایی برای آن‌ها باشند که در نهایت بر ارزش‌افزوده ایجاد شده برای سهامداران اثرگذار است.
۴. **وثیقه وام‌ها:** بانک و سایر وام‌دهندگان، متصدی عملیات ارزش‌گذاری دارایی جهت وثیقه وام می‌باشند. آن‌ها به دنبال به دست آوردن ارزش بازار دارایی جهت برآورد میزان مبلغ وام با توجه به نسبت وام به ارزش می‌باشند. این نهادها با حصول اطمینان از اینکه دارایی‌ها دارای ارزش کافی به عنوان وثیقه می‌باشند، اقدام به دادن تسهیلات می‌نمایند.
۵. **حداقل قیمت در مناقصات یا شرکت در مزایده:** زمانی که یک نهاد دولتی یا غیر دولتی اقدام به فروش بخشی از دارایی‌های مالی و یا غیرمالی خود به شکل مناقصه و مزایده می‌کند، آگاهی از ارزش

بازاری آن به عنوان یک راهبر و راهنما برای فروش دارایی خود و ایجاد منفعت برای شرکت بسیار اهمیت دارد. ارزش گذاری روشمند راهی برای حفظ منافع آن ها به شمار می رود.

۶. **ارائه شاخص ارزیابی عملکرد:** یکی از اهداف ارزش گذاری شرکت به دست آوردن اطلاعاتی در خصوص فعالیت مؤسسات اقتصادی و عملکرد مدیران به عنوان یک شاخص می باشد. تجزیه و تحلیل نسبت های مالی به شکل طبقه بندی نسبت های نقدینگی، عملیاتی، سودآوری و بازار نیز به عنوان بخشی از فرآیند ارزش گذاری، می تواند منجر به آگاهی مدیران و سرمایه گذاران از عملکرد مدیریت و بخش مالی آن موسسه گردد.

۷. **خلق ارزش:** با توجه به اینکه پارادایم جدید مدیریت مالی با هدف خلق ارزش برای سهامداران شکل گرفته است؛ بدون شک برای خلق ارزش برای سهامداران آگاهی از ارزش و نحوه تغییرات آن برای ارزیابی تأثیر آن بر ثروت سهامدار بسیار مهم است. خلق ارزش، هدف اولیه هر کسب و کار می باشد. خلق و ایجاد ارزش برای سهام دران به شکل افزایش ارزش ذاتی سهام و یا سود نقدی اتفاق خواهد افتاد که بدون شک ارزش را تحت تأثیر قرار خواهد داد. خلق ارزش این اطمینان را برای سهامدار به وجود خواهد آورد که شرکت در آینده برای انجام فعالیت های خود دسترسی مناسبی به منابع مالی دارد.

۱-۱-۵- رویکردهای اقتصادی به منظور ارزش گذاری

در ارزش گذاری دارایی های نامشهود، روش های متعددی قابل استفاده است. با استفاده از رویکردهای زیر می توان حدود حداقل، حداکثر و گاه متوسط ارزش یک دارایی را تعیین و سپس با استفاده از فاکتورهای مهم ذکر شده در مورد هر یک از دارایی ها، به کمک روش چانه زنی به توافق در مورد ارزش دارایی دست یافت.

۱- رویکرد بازار: این رویکرد با توجه به قیمت تعیین‌شده در بازار رقابتی، اقدام به ارزش‌گذاری دارایی‌های نامشهود می‌کند:

- قیمت بازار: در مواقعی که یک دارایی با خصوصیات یکسان در بازار موجود باشد، کارشناس می‌تواند با استعلام قیمت آن از بازار، ارزش آن را برآورد کند.

- نظر کارشناس خبره: در مواردی می‌توان با کمک گرفتن از کارشناسان خبره در مورد دارایی استعلام قیمت کرد، این روش در مورد دارایی‌های مشهود کاربرد بیشتری دارد.

۲- رویکرد هزینه‌ای: این رویکرد مبتنی بر هزینه بوده و شامل روش‌های زیر است:

- روش جایگزینی: با این روش می‌توان با استعلام قیمت یک دارایی با ویژگی‌های ذاتی مشابه و یا خصوصیات رضایت‌بخش جایگزین با دارایی موردنظر، حداکثر ارزش آن دارایی را به دست آورد. این روش هنگامی کاربرد دارد که دارایی مشابه یا دارایی با خصوصیات رضایت‌بخش جایگزین، موجود باشد و امکان استعلام قیمت آن به سادگی امکان‌پذیر باشد.

- روش مالکیت مجدد: در مواردی که برآورد میزان هزینه‌های مورد نیاز برای دستیابی به دارایی مورد نظر امکان‌پذیر باشد، می‌توان با تخمینی از هزینه‌ها، حداقل ارزش یک دارایی را محاسبه کرد.

- هزینه‌های دفتری: در صورتی که مستندات هزینه‌های انجام‌یافته به منظور حصول یک دارایی در دسترس بوده و صحت آن‌ها مورد قبول طرفین باشد، می‌توان با استناد به آن‌ها حداقل ارزش یک دارایی را تعیین کرد.

۳- رویکرد درآمدی: در این رویکرد ارزش یک دارایی بر اساس پیش‌بینی درآمد ناشی از آن دارایی و بر اساس جداول مالی از جمله گردش وجوه نقد، تعیین می‌گردد.

- روش گردش وجوه نقد آزاد: این روش هنگامی قابل استفاده است که تفکیک درآمد بر اساس اجزای سرمایه‌گذاری امکان‌پذیر باشد. در این روش، جریان نقدینگی خالص ناشی از دارایی مورد ارزیابی قابل پیش‌بینی است و این نتیجه ملاک ارزش‌گذاری قرار می‌گیرد و سپس ارزش فعلی آن بر اساس نرخ تنزیل معین محاسبه می‌شود. درصد قابل توجهی از رقم حاصل از ارزش فعلی وجوه نقد به

عنوان ارزش دارایی محسوب می گردد. باید توجه داشت که نرخ تنزیل در هنگام محاسبه ارزش فعلی جریان نقدینگی آزاد باید منعکس کننده خطرات مرتبط با نوع دارایی نیز باشد.

▪ صرفه جویی در هزینه: وجود بعضی دارائی ها در یک کسب و کار موجب کاهش هزینه ها خواهد شد. در مورد این نوع دارایی ها می توان با تخمین و یا تعیین مقدار هزینه صرفه جویی شده در نتیجه به کارگیری از دارایی مورد نظر و در طول عمر مفید دارایی، ارزش آن را تخمین زد. برای مثال طراحی و استفاده از یک نرم افزار رایانه ای در یک سازمان می تواند موجب کاهش هزینه های چون هزینه پرسنلی، سربار و ... شود.

۱-۱-۱-۶- عوامل مؤثر بر ارزش دارایی های نامشهود

عوامل متعددی در تحلیل و ارزیابی های اقتصادی دارایی های نامشهود مورد توجه قرار می گیرد؛ این عوامل می توانند شامل موارد زیر باشند:

- طول عمر مفید طرح؛
- دسترسی به ابزار و امکانات توسعه و گسترش طرح؛
- درک و شناخت رفتار عمومی و احساس نیاز مشتریان و مصرف کنندگان؛
- میزان حمایت ها و مجوزهای حقوقی از اختراعات و اکتشافات و طرح های ابتکاری و خلاق؛
- چرخه حیات طرح ها و پروژه ها به این معنی که در چه مرحله ای از مراحل رشد قرار دارند؛
- توانایی سودآوری و سوددهی یا کاهش در هزینه ها؛
- نوع و اندازه بازار هدف؛
- مزایای رقابتی طرح یا اثر؛
- قیمتی که مشتریان حاضر به دادوستد و یا خرید و فروش آن هستند؛
- هزینه های عملیاتی و غیرعملیاتی؛

- خطرپذیری‌های متعددی که متوجه طرح یا اثر است. (خطرپذیری فناوری، خطرپذیری بازار، خطرپذیری مشتریان، خطرپذیری قیمت و ...)

۱-۱-۲- بررسی و تعیین قلمرو آیین‌نامه

همان‌طور که از عنوان این آیین‌نامه مشخص است، آیین‌نامه مذکور به ارزش‌گذاری دارایی‌های نامشهود اختصاص دارد. لذا ارزش‌گذاری کلیه دارایی‌های نامشهود مشمول مقررات این آیین‌نامه قرار خواهد گرفت. به منظور مشخص شدن موضوعات تحت پوشش این آیین‌نامه لازم است انواع دارایی‌های نامشهود بررسی شود؛ به‌طور کلی دارایی‌های نامشهود به شش دسته تقسیم می‌شوند. این شش دسته عبارتند از:

۱. **اختراع یا نوآوری:** عبارت است از یک مفهوم یا خلق تکنولوژی نوین که می‌تواند یک محصول، یک فرآیند یا یک سیستم باشد. اختراعات در نتیجه تخیل و نبوغ آدمی بروز می‌کنند. اگر چه بسیاری از اختراعات توسط افراد خلاق خلق می‌شوند و بسیاری از آنها نیز به ثبت می‌رسند، اما تنها تعداد معدودی از آنها وارد بازار می‌شوند.

خلاقیتی که استفاده نمی‌شود و در آرشیو و قفسه‌ها راکد می‌ماند، نمی‌تواند در خلق ثروت موثر و سهمیم باشد. ایده‌ای که بروز می‌کند ولی بهره‌بردار نمی‌شود، حتی اگر به ثبت هم برسد، عواید مالی به بار نمی‌آورد. تکنولوژی وقتی ثروت خلق می‌کند که تجاری شود یا برای دستیابی به یک هدف استراتژیک یا عملیاتی یک سازمان مورد استفاده قرار گیرد. لازمه تجاری‌سازی یا تولید انبوه موضوع اختراع، ارزش‌گذاری شدن آن می‌باشد.

۲. **دانش فنی:** به دانشی اطلاق می‌شود که برای طراحی، تولید و استفاده از یک مصنوع فنی یا دسته‌ای از مصنوعات فنی مورد نیاز است. منظور از مصنوعات فنی ابزارها و دستگاه‌های دست‌ساز بشر است.

دانش فنی را می‌توان ویژگی‌ها یا شیوه‌های تولید یک محصول دانست که بیشتر شامل اطلاعات است تا ابزار و ماشین‌آلات. دانش فنی یا تکنولوژی تشکیل شده است از:

- تکنولوژی متبلور شده در دست و ذهن انسان به صورت نیروی متخصص و کاربردی
- تکنولوژی متبلور شده در ابزار تولید
- تکنولوژی مکتوب به صورت نوشته‌های علمی و اسناد و مدارک و طرح و نقشه و ...

مهندسان، صنعتگران و کارگران مختلفی به فناوری‌هایی دست می‌یابند. این فناوری ممکن است یک طراحی ساده از محصول جدیدی باشد یا یک فناوری در هر سطحی از تکنولوژی باشد یا حتی بومی سازی یک محصول خارجی باشد. در مجموع کلیه اطلاعات، نقشه‌های فنی، تکنولوژی ساخت و روش‌های تولید که به آن دست یافته شده است، دانش فنی نامیده می‌شود. صاحبان دانش فنی می‌توانند با فروش دانش فنی خود سرمایه مناسبی به دست آورند. لذا با توجه به اینکه فروش دانش فنی نیازمند قیمت پولی آن می‌باشد؛ دانش فنی باید مورد ارزش گذاری قرار گیرد.

۳. کپی‌رایت: هدف از مالکیت ادبی و هنری، حمایت و حفاظت از آثار ادبی، هنری و علمی می باشد.

انواع مختلف دارایی‌هایی که به آنها کپی‌رایت اطلاق می‌گردد، عبارتند از:

- کتاب، نقشه، پایان نامه، گزارش کارآموزی، جزوه
- فیلم و موسیقی
- مالتی مدیا، انیمیشن و برنامه های کامپیوتری
- پایگاه داده
- عکاسی، نقاشی، کاریکاتور، مجسمه سازی
- لازم به توضیح است که در مورد قیمت گذاری کتاب و ارزشیابی دقیق فعالیت‌ها و آثار هنرمندان، نویسندگان و شاعران کشور، در رشته‌های زیر آیین‌نامه وجود دارد.
- سینما و تلویزیون
- هنرهای نمایشی (تئاتر)
- هنرهای تجسمی (نقاشی، ارتباط تصویری، عکاسی، مجسمه سازی، طراحی صحنه و دکور)
- معماری و هنرهای ملی (سنتی)
- موسیقی
- ادبیات داستانی و شعر

لذا در خصوص مواردی که متن قانونی خاصی وجود ندارد؛ نظیر ارزش گذاری پایگاه داده می‌توان از آیین‌نامه ارزش گذاری دارایی‌های نامشهود استفاده کرد.

۴. نشان تجاری: آفرینش نام تجاری مهم‌ترین بخش تجارت است. به عبارت دیگر امروزه تجارت و اقتصاد جهان در تسخیر نام‌های تجاری است.

در بازار رقابت با توجه به تنوع محصولات تولیدی نام‌های تجاری به مثابه علائم راهنمایی، ویژگی‌های ممتاز و ارزشمند را در مورد محصول رتبه بندی کرده و برای خریداران به نمایش می‌گذارند. به این ترتیب خریداران می‌توانند با اعتماد و اطمینان کافی محصول مورد نیاز خود را خریداری نمایند. هر نام تجاری نقش‌های مهمی را ایفا می‌کند.

نام تجاری علاوه بر آنکه متمایز کننده محصول و خدمات است با مصرف کننده ارتباط برقرار کرده و باعث افزایش نقدینگی می‌شود. نام‌های تجاری در زمره اصلی‌ترین دارایی‌های نامشهود به شمار می‌آیند و تأثیر بسزایی در رشد کسب و کار و جذب و حفظ منابع کارآمد دارند. در حال حاضر تمایل برای ایجاد نام‌های تجاری قوی و برتر به شدت در حال افزایش است و تأکید بر ایجاد ارزش از طریق نام تجاری یکی از مهم‌ترین محرک‌ها در عرصه کسب و کار به شمار می‌آید.

امروزه نشان‌های تجاری با هویت یک شرکت یا بنگاه تجاری گره خورده است و دارایی‌ها و اسناد زیادی را در بر گرفته است. انواع مختلف دارایی‌هایی که در اینجا به آنها نشان تجاری اطلاق می‌گردد، عبارتند از :

- برند (Brand)
- لوگو (Logo)
- هویت (Identity)
- اوراق اداری شرکت‌ها (شامل کارت ویزیت، سربرگ، فاکتور، پاکت نامه، طرح سی دی، طرح سایت و ...)
- آدرس دومین و هاست شرکت
- واگذاری سهام شرکت‌ها

فروش علامت تجاری و یا واگذاری کلی سهام یا بخشی از آن نیازمند ارزش‌گذاری کردن این موارد است.

۵. **پروانه کسب و کار:** پیش‌نیاز واگذاری مجوز فعالیت یا پروانه کسب و کار، ارزش‌گذاری کردن این مجوزها می‌باشد. مجوزهایی از قبیل؛ پروانه کسب از اتحادیه‌های صنفی، جواز تأسیس واحد صنعتی، پروانه بهره‌برداری، پروانه پژوهش، پروانه فنی و مهندسی، پروانه تحقیق و توسعه، کارت بازرگانی، پروانه بهداشت، پروانه‌های کشاورزی و دامداری و ... براساس این آیین‌نامه قابل ارزش‌گذاری هستند.

۶. **طرح تجاری (کسب و کار):** طرح تجاری نیز یکی دیگر از دارایی‌های نامشهود می‌باشد. به عنوان مثال، ممکن است برای فراخوان پروژه‌های تحقیقاتی سازمان‌ها و شرکت‌ها، پروپوزال تجاری تهیه شده باشد که فروش این پروپوزال مستلزم ارزش‌گذاری شدن آن می‌باشد.

شش مورد عنوان شده در بالا موضوعات مشمول آیین‌نامه ارزش‌گذاری هستند و در قلمرو خدمات این آیین‌نامه قرار می‌گیرند.

۱-۲- مطالعه تطبیقی و مقایسه‌ای (Benchmarking)

۱-۲-۱- بررسی توصیه‌نامه کمیسیون اروپا (EC) در حوزه ارزش‌گذاری IP

این توصیه‌نامه Final Report from the Expert Group on Intellectual Property Valuation نام دارد.

گزارش فوق در ۲۹ نوامبر سال ۲۰۱۳ توسط کارگروه ویژه اروپا در حوزه ارزش‌گذاری IP به دستور

کمیسیون اروپا تدوین شده است. در تدوین این توصیه نامه کارشناسانی از رشته های مختلف از جمله حسابداری، اقتصاد، مالکیت فکری و حقوق حضور داشته و به بررسی روش های اقتصادی ارزش گذاری IP و ابعاد حقوقی آن پرداخته اند.

محتوای گزارش مزبور به طور خلاصه در رابطه با توصیه های کمیسیون اروپا در حوزه ارزش گذاری IP به کشورهای عضو هست. از جمله موارد بسیار مهمی که در این گزارش اشاره شده است تفکیک موارد اجباری و غیراجباری ارزش گذاری و همچنین ویژگی های انواع شیوه های اقتصادی ارزش گذاری می باشد. در ابتدای این گزارش پیشنهادهایی از سوی این کارگروه ویژه به کشورهای عضو جهت ارتقا سطح ارزش گذاری IP صورت گرفته است. این پیشنهادها عبارتند از:

- ۱- لازم است چارچوب قانونی تدوین شده در حوزه ارزش گذاری شفاف و انعطاف پذیر باشد. همچنین این چارچوب باید قابلیت مطابقت با شرایط کنونی بازار را داشته باشد.
- ۲- یک نهاد مستقل و متخصص در جهت نظارت بر عملکرد ارزش گذاری نهادهای خصوصی ارزش گذاری با هدف افزایش کیفیت ارزش گذاری ها و اطمینان از رعایت اصول و استانداردهای حسابداری در فرآیند ارزش گذاری ایجاد شود.
- ۳- بانک اطلاعاتی، شامل اطلاعات مورد استفاده در ارزش گذاری، با هدف افزایش اعتبار ارزش گذاری ها به علت گسترش فعالیت شرکت های خصوصی ارزش گذاری در کنار نهادهای دولتی راه اندازی شود.
- ۴- ابزارهای نظیر IP Trade portal (نرم افزاری برای ارزش گذاری IP به منظور تجاری سازی کردن آن) برای کمک به شرکت های خصوصی و سازمان های عمومی در موارد ارزش گذاری غیر اجباری ارائه شود. در این توصیه نامه موارد اجباری ارزش گذاری از موارد غیراجباری آن تفکیک شده است. بدین صورت که ارزش گذاری اجباری به طور انحصاری در اختیار دولت می باشد و شرکت های خصوصی حق ورود به این حوزه ها را ندارند مگر با اجازه قانون. این موارد عبارتند از:
 - ۱- سرمایه گذاری خارجی؛

- ۲- مجوزهای اجباری؛
 - ۳- اعطای وام (در نظر گرفتن دارایی‌های نامشهود به عنوان وثیقه)؛
 - ۴- اختلاف در مالکیت؛
 - ۵- مجوز قراردادی از جمله بدین صورت که دولت یک طرف قرارداد است یا به نحوی در آن ذی‌نفع است (به طور مثال به عنوان شخص ثالث)؛
 - ۶- برآورد میزان مالیات پرداختی و به تبع آن اعطای تسهیلات و امتیازات نظیر کاهش میزان مالیات و غیره؛
 - ۷- نقض قوانین از جمله به هنگام تعیین میزان خسارت؛
 - ۸- در خصوص ادغام، ورشکستگی و افزایش سرمایه در شرکت‌ها؛
 - ۹- مسائل امنیتی و تحقیقات محرمانه.
- در قسمت زیر موارد احصا شده در بالا به تفکیک توضیح داده می‌شود.
- ۱- سرمایه‌گذاری خارجی: امروزه سرمایه علاوه بر دارایی‌های مادی شامل دارایی‌های نامشهود نیز می‌شود. این مورد مربوط به زمانی است که سرمایه دارای منشأ خارجی می‌باشد و سرمایه‌گذار خواهان این است که دارایی‌های فکری خود را سرمایه‌گذاری کند. لذا در این‌گونه موارد لازم است دارایی‌های نامشهود در کشور محل سرمایه‌گذاری توسط نهادهای ارزش‌گذاری دولتی ارزش‌گذاری شوند.
 - ۲- مجوزهای اجباری: به طور کلی صدور مجوزهای اجباری به دو جهت صورت می‌گیرد: اول به هنگام سو استفاده‌ی دارنده‌ی حق از حقوقی که به او تعلق گرفته است و دوم در مواقعی که منافع عمومی از قبیل حفظ بهداشت عمومی، دفاع ملی، اعمال ضد رقابتی، استفاده دولتی و ... اقتضا می‌کند. با توجه به اهمیت مجوزهای اجباری در حفظ منفعت جامعه، لازم است ارزش‌گذاری این دسته از مجوزها توسط نهاد دولتی ارزش‌گذاری صورت گیرد.
 - ۳- اعطای وام (در نظر گرفتن دارایی‌های نامشهود به عنوان وثیقه): امروزه در برخی کشورها جهت حمایت از نوآوران این امکان وجود دارد که دارایی‌های نامشهود نیز همانند دارایی‌های مادی به عنوان وثیقه

جهت اعطای وام و سایر تسهیلات قرار گیرد. برای این منظور باید دارایی های نامشهود توسط نهاد ارزش گذاری دولتی به طور دقیق ارزش گذاری شود. لازم به ذکر است که بانک ها و سایر مؤسسات اعطاکننده وام به هنگام تعیین مقدار وام از نهاد ارزش گذاری استعلام می کنند.

۴- اختلاف در مالکیت: این مورد مربوط به زمانی است که موضوع مورد اختلاف ترکیبی از دارایی های مادی و نامشهود می باشد. در این شرایط حل اختلاف مستلزم این است که ارزش پولی دارایی های نامشهود مشخص شود.

۵- مسائل امنیتی و تحقیقات محرمانه: در هر کشوری حفظ امنیت داخلی و خارجی از اهمیت بسزایی برخوردار است. دفاع از امنیت کشور مستلزم این است که کلیه ی نوآوری ها در حوزه های امنیتی به عنوان مثال نظامی و نتایج فکری تحقیقات محرمانه توسط نهاد ارزش گذاری دولتی ارزیابی شود.

۶- مجوز قراردادی: در مواردی که دولت یک طرف قرارداد است یا به نحوی در آن ذی نفع است (به طور مثال به عنوان شخص ثالث) یا در قرارداد منعقد شده میان کارگر و کارفرما که کارفرما برای ایجاد یک نوآوری با کارگر قرارداد می بندد. در چنین شرایطی ارزش گذاری دارایی های نامشهود از جمله دانش ایجاد شده جهت تعیین حق الزحمه و پاداش ضروری است.

۷- برآورد میزان مالیات پرداختی و به تبع آن اعطای تسهیلات و امتیازات نظیر کاهش میزان مالیات و غیره: در حال حاضر غالب کشورها در جهت حمایت از نوآوران و ارتقای سطح نوآوری در جامعه تسهیلات و امتیازات نظیر کاهش میزان مالیات و در مواردی معافیت از مالیات را در نظر می گیرند. تعیین میزان دقیق مالیات پرداختی و نیز جلوگیری از بروز رفتارهای متقلبانه نظیر اعلام نادرست میزان ارزش دارایی های نامشهود برای کاهش میزان مالیات و یا فرار مالیاتی اقتضا می کند که در چنین مواردی ارزش گذاری توسط نهادهای ارزش گذاری دولتی صورت می گیرد.

۸- نقض قوانین از جمله به هنگام تعیین میزان خسارت: شناسایی دارایی های نامشهود و اعطای حقوق ناشی از شناسایی این حق به تنهایی جهت حمایت از حقوق دارایی های نامشهود کفایت نمی کند. بلکه قانون گذار می بایست به منظور صیانت از آن ضمانت های اجرایی را مقرر دارد. لازم به ذکر است که

تجاوز به حقوق دارایی‌های نامشهود و نقض قوانین مربوط به آن می‌تواند علاوه بر ورود خسارت مادی موجب ورود خسارت معنوی به دارنده‌ی حق نیز بشود. تعیین میزان خسارت مادی و معنوی وارده به دارایی‌های نامشهود نیازمند ارزش‌گذاری آن‌ها می‌باشد.

۹- ادغام، ورشکستگی و افزایش سرمایه در شرکت‌ها: ایده‌های خلاقانه یکی از ویژگی‌های کسب و کار موفق محسوب می‌شود. امروزه سرمایه‌ی شرکت‌ها شامل دارایی‌های مشهود و نامشهود می‌شود. لذا ارزش‌گذاری دارایی‌های نامشهود به منظور افزایش سرمایه، ورشکستگی، تصفیه اموال، نقل و انتقال سهام و ... ضروری می‌باشد.

لذا سایر موارد در زمره ارزش‌گذاری‌های غیراجباری (داوطلبانه) محسوب می‌شود. این نوع از ارزش‌گذاری توسط شرکت‌های خصوصی انجام می‌پذیرد. شرکت‌های خصوصی در حوزه ارزش‌گذاری ملزم به رعایت اصول و استانداردهای حسابداری هستند.^۴

❖ لازم به ذکر است که با توجه به مطالعات انجام‌شده مصادره شدن دارایی‌های نامشهود و ملی شدن آن‌ها نیز در فهرست موارد اجباری ارزش‌گذاری قرار می‌گیرد. مصادره شدن دارایی‌های نامشهود و ملی شدن آن‌ها توسط دولت‌ها در راستای حفظ منافع عمومی و برقراری نظم و امنیت صورت می‌گیرد. به ملی کردن و مصادره دارایی‌های نامشهود غالباً در رابطه با نوآوری‌های حوزه سلامت و بهداشت اشاره شده است. در مواردی که حتی با صدور مجوز بهره‌برداری از اختراع و استفاده از آن از جانب دولت یا شخص ثالث نتوان اهداف اجتماعی و اقتصادی ناشی از اختراع را به نفع عموم تضمین کرد، کشورهای مختلف در قوانین خود راه حلی را به عنوان مصادره حق اختراع پیش‌بینی کرده‌اند، از جمله در قانون مالکیت فکری فرانسه به طور مفصل مواردی برای مصادره پیش‌بینی شده، در این

⁴http://ec.europa.eu/research/innovationunion/pdf/Expert_Group_Report_on_Intellectual_Property_Valuation_IP_web_2.pdf

صورت همه حقوق مالی دارنده حق باید به نحو عادلانه پرداخت شود و علاوه بر این وی باید حق اعتراض به سلب حقوق خویش را نیز داشته باشد.^۵

۱-۲-۲- مطالعه تطبیقی ارزش گذاری دارایی های نامشهود در کشورهای منتخب

در بخش زیر مراجع ارزش گذاری در کشورهای منتخب مورد بررسی قرار می گیرد. همان طور که پیش تر عنوان شد فرآیند ارزش گذاری در کشورهای انگلستان و استرالیا به عنوان نمونه استاندارد، سوییس و بلاروس به جهت وجود نهاد خصوصی ارزش گذاری، هند و چین به سبب رشد سریع در زمینه حقوق مالکیت فکری به موازات رشد اقتصادی و مالزی و سنگاپور به علت مشابهت تقریبی با ایران مورد بررسی قرار می گیرد.

مطالعه تطبیقی در پاسخ به بندهای مندرج در شرح خدمات انجام شده است:

- ۱- آیا نهاد رسمی برای ارزش گذاری در این کشورها وجود دارد؟
 - ۲- ساختار نهاد مذکور به لحاظ دولتی یا خصوصی بودن چگونه است؟
 - ۳- نقش نهاد رسمی در فرآیند ارزش گذاری به چه صورت است؟
 - ۴- آیا موارد اجباری برای ارزش گذاری وجود دارد؟
 - ۵- آیا در زمینه ارزش گذاری IP به طور رسمی از جانب دولت دستورالعملی تصویب شده است؟
- لازم به توضیح است که نتایج مطالعه تطبیقی به منظور سهولت در استفاده و کارآمد بودن در قالب جدول نیز ارائه می شود.

⁵<https://books.google.com/books?id=XXB2BOW8cKsC&pg=PA516&lpg=PA516&dq=technology+valuation+and+state+interference&source>

۱-۲-۲-۱- کشور انگلستان

ارزش‌گذاری دارایی‌های نامشهود در کشور انگلستان توسط هر دو نهاد رسمی و غیررسمی ارزش‌گذاری صورت می‌پذیرد. نهاد رسمی ارزش‌گذاری در این کشور که در کنار نهادهای متعدد غیررسمی ارزش‌گذاری فعالیت می‌کند؛ Intellectual Property Office نام دارد که یک نهاد دولتی، تحت وزارت کسب و کار، نوآوری و مهارت انگلستان می‌باشد. در این نهاد رسمی بخشی تحت عنوان The Valuation Office Agency وجود دارد که به منظور حفظ منافع دولت و تعیین مالیات به ارایه مشاوره به دولت در حوزه ارزش‌گذاری می‌پردازد. این نهاد علاوه بر اینکه به منظور حمایت از دارایی‌های نامشهود قوانین و مقررات وضع می‌کند؛ با توجه به پیچیدگی فرآیند ارزش‌گذاری این دارایی‌ها، چک لیست‌هایی را نیز تدوین کرده است. لازم به ذکر است که فعالیت نهادهای غیررسمی ارزش‌گذاری در این کشور منوط به اخذ مجوز نیست. در نهایت می‌توان این‌گونه نتیجه‌گیری کرد که تنها تعیین مالیات و مواردی که در آن‌ها منافع دولت مطرح است باید توسط نهاد رسمی ارزش‌گذاری انجام گیرد.

۱-۲-۲-۲- کشور استرالیا

با توجه به گزارش سالیانه دولت استرالیا در رابطه با دارایی‌های نامشهود در سال ۲۰۱۲، باید عنوان شود که در این کشور مراجع غیررسمی متعددی برای ارزش‌گذاری وجود دارد. به موجب این گزارش، ارزش‌گذاری دارایی‌های نامشهود در هر آزمای که مهارت و تخصص کافی برای این کار را داشته باشد؛ قابل انجام است. زیرا این آزمای‌ها کارکنانی مهارت دیده و متخصص در زمینه ارزش‌گذاری که دارای اطلاعات کافی در این زمینه هستند را در چارچوب سازمانی خود به کار می‌گیرند. علاوه بر ارزش‌گذاری توسط مراجع غیررسمی، صورت دیگری برای ارزش‌گذاری در استرالیا وجود دارد. این مرجع ارزش‌گذاری رسمی تحت عنوان AVO (Australian Valuation Office) یک مرجع دولتی بوده که ارایه دهنده خدمات

ارزش گذاری به سازمان های دولتی در استرالیا بوده است.^۷ البته نکته مهمی که باید در مورد این دفتر اضافه کرد این است که به نقل از سایت وزارت خزانه داری استرالیا^۸ این دفتر ارایه دهنده خدمات که از سال ۱۹۱۰ خدمات ارزش گذاری برای دولت را انجام می داده است. در تاریخ ۳۰ ژوئن ۲۰۱۴ به علت متحمل شدن ضررهای مالی متوقف شده است.

لازم به ذکر است که این نهاد رسمی از نقش مشاوره ای برخوردار بوده و صحبتی از موارد اجباری ارزش گذاری به میان نیامده است.

۱-۲-۳- کشور سوئیس

بر اساس مطالعات صورت گرفته، در کشور سوئیس نیز مراجع غیررسمی متعددی وجود دارد که در زمینه ارزش گذاری دارایی های نامشهود فعالیت می کنند. در کنار این مراجع غیررسمی، یک نهاد رسمی نیز تحت عنوان The Swiss Federal Institute of IP مطرح است. نکته درخور توجه در خصوص این مرجع، آن است که در حال حاضر خصوصی و مستقل از دولت می باشد. در گذشته این نهاد به عنوان یکی از ارگان های دولتی و با استفاده از بودجه دولت انجام وظیفه می کرده است؛ اما در سال ۱۹۹۶ با هدف کاهش هزینه ها و افزایش بهره وری مستقل شد.

The Swiss Federal Institute of IP دارای یک اساسنامه می باشد و از مالیات بر ارزش افزوده نیز معاف است. این نهاد رسمی در حقیقت تنظیم کننده مقررات مربوط به دارایی های نامشهود و حمایت از آنها در کشور سوئیس می باشد.

در زمینه ارزش گذاری دارایی های نامشهود توسط مرجع رسمی مذکور لازم به ذکر است که در اساسنامه آن روش خاصی مورد اشاره قرار نگرفته است و تنها معیارهای کلی در رابطه با فرآیند ارزش گذاری بیان شده است که ارزش گذاری دارایی های نامشهود بایستی شفاف، سریع، مقرون به صرفه و ممکن باشد و موارد اجباری را به میان نیاورده است. همچنین تصمیم گیری ها نیز در این زمینه بایستی قانونی، همگن و قابل

7 <http://www.avo.gov.au>

8 <http://smc.ministers.treasury.gov.au>

پیش‌بینی باشد که این موارد نقش مشورتی این مرجع به دولت در زمینه ارزش‌گذاری را نشان می‌دهد. همچنین این مرجع در خصوص ارزش‌گذاری دارایی‌های نامشهود به دادگاه اختصاصی دارایی‌های فکری در این کشور، Patent court، مشاوره می‌دهد.^۹

۱-۲-۲-۴- کشور بلاروس

در کشور بلاروس علاوه بر نهادهای متعدد غیررسمی، یک مرجع رسمی برای ارزش‌گذاری وجود دارد. این مرجع رسمی "Elena Beliaeva Patent and law group of companies" Nina Vasilieva and Partners نام دارد. که خصوصی می‌باشد. در رابطه با نقش این نهاد رسمی در فرآیند ارزش‌گذاری لازم است عنوان شود که ارزش‌گذاری موارد اجباری را بر عهده دارد. این موارد اجباری به منظور ارزش‌گذاری عبارت‌اند از:

- ۱- برآورد سرمایه سازمان‌ها اعم از دولتی و خصوصی
 - ۲- واگذاری حقوق و اعطای مجوز
 - ۳- ترکیب دارایی‌های نامشهود
 - ۴- در حوزه مسائل امنیتی
 - ۵- سرمایه‌گذاری شرکت‌ها و تعیین مالیات
- موارد فوق به جهت اهمیت و حساسیت بسیار زیاد باید توسط این نهاد رسمی ارزش‌گذاری شوند و ارزش‌گذاری شدن آن‌ها توسط نهادهای غیررسمی فاقد اعتبار می‌باشد.^{۱۰}

⁹<https://www.ige.ch/en/about-us.html>

¹⁰ <http://en.bvpatent.by/about-us>

۱-۲-۲-۵-کشور هندوستان

نهاد رسمی ارزش گذاری در کشور هندوستان CGPDTM^{۱۱} نام دارد. نهاد مذکور یک نهاد دولتی می باشد که تحت وزارت تجارت و صنعت این کشور قرار دارد. علاوه بر نهاد مذکور، نهادهای غیررسمی متعددی برای ارزش گذاری در این کشور فعالیت می کنند.

با توجه به متن قانون (آماده سازی دسترسی به پایگاه داده ها حاوی حق اختراعات ثبت شده و سایر داده های مرتبط) ارزشیابی و برآورد طرح ها طی دو مرحله انجام می پذیرد:

۱- ارزشیابی فنی: این ارزشیابی تحت شرایط خاصی صورت می گیرد و تنها برای طرح هایی که متقاضی آن، تمام ضوابط و معیارهای مقرر در قانون را به درستی انجام داده است انجام می شود. صلاحیت و شایستگی متقاضی نیز در این مورد بررسی می شود و دفتر بر اساس اطلاعاتی که متقاضی در دسترس وی می گذارد؛ تصمیم گیری می کند. برای این منظور اطلاعات متقاضی و طرح در پایگاه داده ها ثبت می شود. در این ارزشیابی متقاضی ملزم به ارائه و نمایش تجربی طرح فنی خود است. لازم به ذکر است که معیارهای ارزشیابی فنی متعدد است و بعد از احراز آن موارد توسط دفتر، طرح باید حداقل سطح کیفی ۷۵ را به دست آورد، در غیر این صورت تحت ارزش گذاری قرار نمی گیرد.

۲- ارزشیابی اقتصادی: این مرحله شامل تمام مخارج، مالیات ها، دیون مالیاتی و تمامی هزینه های مرتبط می شود و طبیعی است که ارزش گذاری اقتصادی در تعیین میزان مالیات پرداختی مؤثر است. در این بخش تمامی ارزش ها و قیمت ها باید جز به جز تشریح شود. در این قسمت برای احراز تصفیه وام ها از بانک های هند اعلام می شود. همه این محاسبات بر اساس پول رایج کشور هند صورت می گیرد. در این مرحله نیز فرمول های محاسباتی خاصی برای برآورد قرار داده شده است و طرح فرد باید استانداردهای لازم را کسب کند و حداقل هایی را به دست آورد. در این مراحل چنانچه متقاضی اطلاعاتی را افشا کند و دفتر آن را در برآورد لحاظ کند دفتر هیچ مسئولیتی ندارد و تمام تعهدات بر

عهده خود متقاضی است و متقاضی متعهد می‌شود مطابق اطلاعات IPO "دفتر ثبت اختراعات هند" رفتار کند و هرگونه نقض تعهد بر اساس قانون، قابل پیگیری می‌باشد.

۳- لازم به ذکر است متقاضی ارزش‌گذاری در هند با دفتر CGPDTM قرارداد منعقد می‌کند و نباید برخلاف آن رفتار کند. همچنین تعیین وجه التزام یا خسارت نقدی ناشی از نقض قرارداد نیز بر عهده همین دفتر است. دفتر حق فسخ قرارداد با متقاضی را در صورت شکست یا کوتاهی در انجام تعهدات مادی را خواهد داشت. از جمله عوامل فسخ رفتارهای متقلبانانه است^{۱۲}.

۴- با توجه به مطالب فوق این‌گونه برداشت می‌شود که نهاد رسمی مذکور در کشور هند در زمینه ارزش‌گذاری دارای نقش مشاوره‌ای می‌باشد. در رابطه با نقش دولت در فرآیند ارزش‌گذاری باید عنوان شود که دولت دخالتی ندارد و تنها به منظور ایجاد هماهنگی میان مراجع رسمی و غیررسمی ارزش‌گذاری به تدوین یک دستورالعمل پرداخته است.

۱-۲-۲-۶- کشور چین

در کشور چین ارزش‌گذاری دارایی‌های نامشهود باید لزوماً توسط نهادهای رسمی ارزش‌گذاری انجام گیرد. منظور از نهادهای رسمی ارزش‌گذاری، شرکت‌هایی است که دارای مجوز می‌باشند. مرجع صدور این مجوز SIPO (State Intellectual Property Office of P.R.C) یا همان اداره مالکیت فکری دولت چین^{۱۳} است که تحت نظارت شورای دولتی^{۱۴} این کشور قرار دارد.

12 [http://www.ipindia.nic.in/ Request for proposal/controller general of patents, designs and trademark/intellectual property INDIA](http://www.ipindia.nic.in/Request%20for%20proposal/controller%20general%20of%20patents,designs%20and%20trademark/intellectual%20property%20INDIA)

13 <http://english.sipo.gov.cn/laws/regulations/>

14 <https://www.ige.ch/en/about-us.html>

SIPO به منظور ایجاد هماهنگی میان شرکت های ارزش گذاری و اطمینان یافتن از صحت فرآیند ارزش گذاری صورت گرفته در این شرکت ها به تنظیم دستورالعمل ها و استانداردهایی در این زمینه پرداخته است. این دستورالعمل ها و استانداردها عبارتند از:

1. Notice of Several Problems about the Ministry of Finance;
2. SIPO Strengthens IP Asset Valuation Management;
3. Asset Valuation Criteria;
4. Asset Valuation Criteria-Intangible Assets;
5. Guidance Suggestions on Patent Asset Valuation;
6. Methods of Approval and Supervision Management of Asset Valuation Institutions;
7. Guidance Suggestions on Copyright Asset Valuation;
8. Guidance Suggestions on Trademark Right Asset Valuation.

رعایت اسناد فوق توسط این شرکت ها الزامی می باشد. علاوه بر این، تصریح شده است که این شرکت ها به هنگام عقد قرارداد با متقاضی ارزش گذاری باید سایر قوانین و مقررات کشور چین از جمله قوانین و مقررات مربوط به قراردادها را رعایت نمایند. لازم به ذکر است که نهاد **SIPO** مرجع حل اختلاف شرکت های ارزش گذاری با مشتریان می باشد. (متأسفانه متن اصلی اسناد فوق در سایت رسمی نهاد **SIPO** و سایر سایت ها موجود نبود لذا امکان لازم برای بررسی آنها فراهم نشد).

مراحل ارزش گذاری دارایی های نامشهود در کشور چین به شرح ذیل است:

۱- شفاف سازی کردن مراحل اصلی ارزش گذاری برای مشتریان؛

۲- پر کردن فرم مشارکت با شرکت ارزش گذاری توسط مشتری؛

۳- تدوین برنامه‌های ارزش‌گذاری توسط شرکت ارزش‌گذاری؛

۴- بررسی دارایی‌ها به منظور جمع‌آوری داده‌های لازم به منظور ارزش‌گذاری؛

۵- برآورد ارزش؛

۶- تهیه و تسلیم گزارش ارزش‌گذاری؛

در حقیقت در ابتدا، کمیسیون ارزش‌گذاری شرکت باید مورد ارجاع شده برای ارزش‌گذاری را بپذیرد، سپس اطلاعات مورد نیاز به منظور ارزش‌گذاری از سوی مشتری به شرکت تحویل داده می‌شود. پس از بررسی ابتدایی توسط این شرکت، دو طرف معامله در بحث شرکت می‌کنند. در نهایت شرکت بر اساس داده‌های موجود، تجزیه و تحلیل کرده و بهترین روش ارزش‌گذاری دارایی‌های نامشهود و نتایج حاصل از این ارزش‌گذاری را در گزارشی اعلام می‌نماید. لازم به ذکر است که گزارش نوشته‌شده با امضای نماینده حقوقی ارزش‌گذاری شرکت رسمیت دارد. همچنین کیفیت گزارش ارائه شده توسط کمیسیون ارزش‌گذاری، توسط شرکت کنترل می‌شود و در نهایت یک نسخه از آن در شرکت بایگانی می‌شود.^{۱۵}

۱-۲-۲-۷-کشور مالزی

در کشور مالزی نیز شاهد فعالیت نهادهای رسمی و غیررسمی ارزش‌گذاری در کنار یکدیگر هستیم. نهاد رسمی ارزش‌گذاری در این کشور (MyIPO) (Intellectual Property Corporation of Malaysia) نام دارد. نهاد مذکور تنظیم‌کننده حوزه دارایی‌های نامشهود در این کشور می‌باشد. به موجب ماده ۱۴ قانون شرکت مالکیت فکری مالزی^{۱۶}، این نهاد دولتی بوده و تحت وزارت تجارت داخلی، تعاون و مصرف مالزی است.

15 http://www.edgewortheconomics.com/files/documents/Fei_Deng_in_IAM_Magazine_The_State_of_IP_Valuation_in_China_November_2012.pdf

16 Intellectual Property Corporation of Malaysia Act 2002

لازم به ذکر است که این شرکت دارای ۷ عضو می باشد. ۴ نفر به نمایندگی از دولت و ۳ نفر متخصص در زمینه دانش مالکیت فکری. MyIPO موظف است که کلیه آیین نامه ها و دستورالعمل های هیئت وزیران را در حوزه دارایی های نامشهود و ارزش گذاری رعایت نماید.

در رابطه با نقش این نهاد در حوزه ارزش گذاری IP باید عنوان شود که وظیفه ارائه مشاوره به دولت را در موارد درخواستی بر عهده دارد و موارد اجباری به منظور ارزش گذاری تصریح نشده است.

گفتنی است که در کشور مالزی در سال ۲۰۰۷ دادگاه های ویژه ای جهت رسیدگی به موضوعات IP تأسیس شده است. این دادگاه صلاحیت رسیدگی به دعاوی مدنی و کیفری در این حوزه را دارا می باشد و در رسیدگی های خود و تبدیل کردن خسارت معنوی به پول از نظرات کارشناسی نهاد فوق استفاده می کند.^{۱۷}

۱-۲-۲-۸- کشور سنگاپور

مرجع رسمی ارزش گذاری دارایی های نامشهود در کشور سنگاپور Intellectual Property Of Singapore نام دارد. این مرجع یک نهاد دولتی است که تحت نظارت وزارت قانون این کشور فعالیت می کند. مرجع مذکور در زمینه حمایت از حقوق مالکیت فکری، ثبت اختراعات، تدوین قوانین و دستورالعمل های مرتبط با حوزه حمایت از دارایی های نامشهود فعالیت می کند. این نهاد دولتی به طور کلی به دلیل تبدیل دارایی های نامشهود به یکی از مهم ترین دارایی ها در بازار جهانی امروز، به تدوین قوانین جامع و کامل پرداخته و درصدد ارائه ابزارها و معیارهایی به منظور حمایت از ایده ها و دانش ها در فرآیند بهره برداری از آنها می باشد.

در حوزه ارزش گذاری دارایی های نامشهود نیز این مرجع تنها به رایحه مشاوره به دولت در زمینه ارزش گذاری دارایی های نامشهود می پردازد؛ و موارد اجباری به منظور ارزش گذاری در این کشور عنوان

17 http://www.cov.gov.vn/cbqen/index.php?option=com_content&view=article&id=787:law-no-362009qh12&catid=42:vn-law-document&Itemid=67

نشده است. لازم به ذکر است مرجع مذکور در خصوص ارزش‌گذاری دارایی‌های نامشهود به دادگاه‌های مالکیت فکری نیز مشاوره می‌دهد. همچنین در این کشور، یک موسسه خصوصی به منظور ارزش‌گذاری دارایی‌های نامشهود تحت عنوان Intellectual Property Financing Scheme تأسیس شده است که توسط مقام دولتی به رسمیت شناخته شده است. این موسسه به طور ویژه در حوزه اوراق بهادار اعطای وام مبتنی بر دارایی‌های نامشهود فعالیت می‌کند.

موسسه خصوصی فوق‌دارای یک اساسنامه‌ی داخلی می‌باشد. با توجه به این سند، هدف از تشکیل این موسسه خصوصی عبارت است از:

- ۱- رونق بخشیدن به کسب و کار در زمینه دارایی‌های نامشهود در سنگاپور
- ۲- ارتقا و منطبق کردن روش‌های کسب و کار رقابتی با استانداردهای بین‌المللی در زمینه دارایی‌های نامشهود

از دیگر مواردی که در این اساسنامه مورد بررسی قرار گرفت تأمین بودجه این موسسه می‌باشد که با بررسی کلی آن می‌توان این‌گونه نتیجه گرفت که منابع تأمین مالی این موسسه از طریق وام و کمک‌های مالی می‌باشد و از بودجه دولتی استفاده نمی‌کند. همچنین این نهاد بایستی سالیانه دفاتر مالی خود را به دولت تقدیم کند. در خصوص موارد اجباری ارزش‌گذاری، در اساسنامه این موسسه هیچ موردی مشاهده نگردید.

با توجه به نقش مشاوره‌ای نهاد دولتی ارزش‌گذاری در این کشور، عدم وجود موارد اجباری ارزش‌گذاری و تعدد نهادهای غیررسمی ارزش‌گذاری در این کشور، در نهایت باید عنوان شود که دولت در حوزه ارزش‌گذاری دخالتی ندارد^{۱۸}.

ردیف	کشور	مراجع ارزش گذاری IP			نقش مرجع در فرآیند ارزش گذاری	موارد اجباری برای ارزش گذاری (در صورت وجود)	آیا دولت در فرآیند ارزش گذاری دخالت دارد؟
		نهاد غیررسمی ارزش گذاری	نهاد رسمی ارزش گذاری	ساختار مرجع رسمی به لحاظ دولتی یا خصوصی بودن			
۱	انگلستان	تعدد نهادهای غیررسمی ارزش گذاری	Valuation office agency به عنوان بخشی از Intellectual Property Office	نهاد دولتی، تحت وزارت کسب و کار، نوآوری و مهارت انگلستان	ارائه مشاوره به دولت در زمینه ارزش گذاری	مالیات و مواردی که منافع دولت در آن مطرح است.	خیر
۲	هند	تعدد نهادهای غیررسمی ارزش گذاری	CONTROL GENERAL OF .PATENT DESIGNS AND TRADE MARK	نهاد دولتی، تحت وزارت تجارت و صنعت هند	ارائه مشاوره به دولت در زمینه ارزش گذاری	ندارد	خیر تنها به صورت ارائه یک دستورالعمل در جهت هماهنگی نهادهای دولتی و غیررسمی ارزش گذاری
۳	چین	غیرقانونی بودن فعالیت نهادهای غیررسمی ارزش گذاری	تعدد نهادهای رسمی ارزش گذاری	نهاد خصوصی، دارای مجوز از اداره مالکیت فکری چین	ارزش گذاری موارد ارجاع شده	ندارد	بله صدور مجوز و ارائه دستورالعمل هایی در جهت هماهنگی نهادهای رسمی ارزش گذاری
۴	سنگاپور	تعدد نهادهای غیررسمی ارزش گذاری	Intellectual Property Of Singapore به رسمیت شناخته شدن یک نهاد خصوصی به منظور فعالیت در حوزه اوراق بهادار و اعطای وام مبتنی بر دارایی های نامشهود	نهاد دولتی تحت وزارت قانون این کشور	ارائه مشاوره به دولت و دادگاه ویژه مالکیت فکری در زمینه ارزش گذاری	ندارد	خیر

ردیف	کشور	مرجع ارزش‌گذاری IP			کشور	ردیف	
		ساختار مرجع رسمی به لحاظ دولتی یا خصوصی بودن	نهاد رسمی ارزش‌گذاری	نهاد غیررسمی ارزش‌گذاری			
۵	سوئیس	تعدد نهادهای غیررسمی ارزش‌گذاری	The Swiss Federal Institute of Intellectual Property	نهاد خصوصی	ارایه مشاوره به در زمینه ارزش‌گذاری	ندارد	خیر
۶	بلاروس	تعدد نهادهای غیررسمی ارزش‌گذاری	Patent and law group of companies "Elena Beliaeva Nina Vasilieva and Partners	نهاد خصوصی	ارزش‌گذاری کردن موارد اجباری	ارزش‌گذاری در موارد ذیل: ۱. سرمایه سازمان‌ها ۲. واگذاری حقوق و اعطای مجوز ۳. ترکیب دارایی‌های نامشهود ۴. در حوزه مسائل امنیتی ۵. سرمایه‌گذاری شرکت‌ها و تعیین مالیات	خیر
۷	مالزی	تعدد نهادهای غیررسمی ارزش‌گذاری	intellectual Property Corporation of Malaysia	نهاد دولتی با عضویت ۳ نفر از متخصصان حوزه مالکیت فکری، تحت وزارت تجارت داخلی، تعاون و مصرف	ارائه مشاوره به دولت و دادگاه ویژه مالکیت فکری در زمینه ارزش‌گذاری	ندارد	خیر
۸	استرالیا	تعدد نهادهای غیررسمی ارزش‌گذاری	Australian Valuation Office	نهاد دولتی	ارائه مشاوره به در زمینه ارزش‌گذاری	ندارد	خیر

۱-۲-۳- بررسی گزارش سازمان جهانی مالکیت فکری در رابطه با حسابرسی دارایی-

های نامشهود

در این بخش یکی از اسناد سازمان جهانی مالکیت فکری تحت عنوان " IP Audit " (حسابرسی دارایی های نامشهود) با رویکرد حقوقی مورد بررسی قرار می گیرد^{۱۹}.

در این سند تأکید شده است که در فرآیند حسابرسی، حسابرس باید استانداردهای حسابداری را رعایت نماید و مطابق چک لیست های جامع حسابداری عمل کند.

نکته قابل توجهی در این سند وجود دارد و آن این است که به منظور محافظت از اطلاعات محرمانه در فرآیند ارزش گذاری، لازم است یک قرارداد NDA^{۲۰} (موافقت نامه عدم افشا) منعقد شود. همچنین در مواردی که لازم است گروه ارزش گذاری از متخصصان خارج از تیم خود استفاده کنند نیز لازم است قرارداد عدم افشا منعقد گردد.

برای توضیح بیشتر لازم است مثالی ذکر شود؛ شخصی دارای یک دارایی نامشهود مانند اختراع یا دانش فنی می باشد و در حالی که این اختراع یا دانش فنی هنوز ثبت نشده است؛ خواهان این است که مورد ارزش گذاری قرار گیرد. ارزش گذاری کردن اختراع یا دانش فنی ثبت نشده، خطر افشای اطلاعات و دانش فنی را برای شخص مالک دارایی نامشهود ایجاد می کند. لذا وی می تواند با انعقاد قرارداد NDA با فرد یا نهاد ارزش گذاری از افشای اطلاعات خود جلوگیری نماید. موافقت نامه عدم افشا که قرارداد NDA نامیده می شود؛ قراردادی است که به موجب آن طرف یا طرفین متعهد می شوند تا اطلاعات سری را حفظ کرده و از افشای آن ها خودداری کنند. بنابراین چنانچه شخصی قرارداد خود را نقض کند، طرف قرارداد می تواند او

19

http://www.wipo.int/export/sites/www/sme/en/documents/pdf/ip_panorama_10_learning_points.pdf

20 Non-Disclosure Agreement

را از نقض قرارداد و افشای بیشتر اسرار بر حذر داشته و همچنین خسارات وارده بر خود را از دادگاه تقاضا کند. انواع مختلف اسرار تجاری و اطلاعات را با توسل به انعقاد این نوع قرارداد می‌توان مورد حمایت قرارداد ۲۱.

با توجه به اصل آزادی قراردادهای می‌توان این نوع قراردادهای را به طور شفاهی و یا حتی به طور ضمنی منعقد کرده و یا از طریق رفتار طرفین استنباط کرد، اما انعقاد این نوع قرارداد به نحو مکتوب بسیار کار آمدتر می‌باشد، چرا که اثبات قرارداد شفاهی به خصوص در این مورد با توجه به لزوم اثبات سری بودن اطلاعات، مشکل و دشوار است.

در یک قرارداد NDA لازم است موارد ذیل رعایت شود:

در ابتدا لازم است اطلاعات محرمانه تعریف و مشخص گردد. بدین صورت که "اطلاعات محرمانه" به معنی هرگونه اطلاعات فنی و غیر فنی است که به وسیله متقاضی ارزش‌گذاری به نهاد ارزش‌گذاری ارائه می‌شود که شامل و نه محدود به الف) اختراعات و درخواست‌های اختراع ب) اسرار تجارت ج) اطلاعات حق چاپ (کپی‌رایت) د) اطلاعات انحصاری، ایده‌ها، فنون، طرح‌های اولیه، رسم‌ها (نقشه‌ها)، آثار تألیفی، نمونه‌ها، ابتکارات، دانش‌ها (اطلاعات فنی)، فرایندها، دستگاه‌ها، تجهیزات، محاسبات عددی (الگوریتم‌ها)، برنامه‌های نرم‌افزار، مستندات منبع نرم‌افزار و قواعد مرتبط با خدمات و محصولات پیشنهادی هر یک از طرفین در حال حاضر یا آنچه در آینده به وجود آید، و بدون محدودیت شامل اطلاعات مربوطه به آن‌ها نظیر تحقیق، کار تجربی، توسعه، مشخصات و جزئیات طراحی، مهندسی، اطلاعات مالی، تقاضاهای تدارکاتی، خریدها، تولیدات، فهرست‌های مشتری، سرمایه‌گذاران، کارکنان، ارتباطات قراردادی و تجاری، پیش‌بینی‌های تجاری، بازار فروش و حراج کالا، طرح‌ها و اطلاعات بازاریابی می‌باشد که طرف قرارداد تعهد می‌نماید آن‌ها را برای شخص سوم فاش ننماید.

همچنین باید موارد استثناء در اطلاعات محرمانه نیز مشخص شود. در حقیقت تعهدات نهاد ارزش گذاری در ارتباط با هر بخشی از اطلاعات محرمانه طرف دیگر زمانی فسخ خواهد شد که نهاد ارزش گذاری به عنوان گیرنده اطلاعات محرمانه به صورت مستند ثابت کند که:

أ. زمانی اطلاعات طرف دیگر قرارداد، به نهاد ارزش گذاری انتقال داده شد که آن اطلاعات در معرض عموم بوده باشند.

ب. اگر اطلاعات به واسطه صاحب دارایی نامشهود در بازه زمانی محرمانگی در معرض عموم قرار بگیرد و نهاد ارزش گذاری در این رابطه تقصیری نداشته باشد.

ت. زمانی که اطلاعات به وسیله صاحب دارایی نامشهود به شخص سوم غیر مرتبط ارائه شده باشند بدون اینکه تعهدات محرمانگی فی مابین آنها ایجاد شده باشد.

ث. زمانی که افشاء اطلاعات به دلیل صدور حکم دادگاه معتبر یا دیگر نهادها و سازمان های دولتی بر اساس قانون موجود یا به منظور احصاء حقوق یکی از طرفین این قرارداد صورت گرفته باشد.

ج. اگر در زمان افشاء اطلاعات این اطلاعات به عنوان محرمانه مشخص نشده باشند و توسط طرف دیگر به صورت لسانی و بصری افشا شوند در زمان افشاء، این اطلاعات به عنوان اطلاعات محرمانه تلقی نخواهد شد.

در خصوص دانش باقی مانده در ذهن نیز لازم است عنوان شود که نهاد ارزش گذاری ممکن است زمانی که دانش و تجربه مربوط به خود یا شرکتش را افزایش می دهد این دانش حفظ شده به شکل نامحسوس در ذهن کارکنان، گردانندگان و مشاوران باقی بماند؛ بنابراین این اطلاعات به عنوان اطلاعات محرمانه افشاء شده تلقی می شوند. در این صورت مالک دارایی نامشهود هیچ گونه حقی در این نوع دانش، تجربه و مالکیت فکری ندارد همچنین هیچ حقی مبنی بر اخذ غرامت مرتبط با استفاده از این نوع دانش، تجربه و مالکیت فکری نداشته و همین طور گیرنده هیچ حقی از مناسبات تجاری دهنده اطلاعات نخواهد داشت.

منع مهندسی معکوس نیز یکی دیگر از شروط مهمی است که باید در قرارداد عدم افشای اطلاعات ذکر شود. لذا هر نهاد ارزش گذاری متعهد می شود که از تغییر، مهندسی معکوس، شکستن قفل نرم افزاری، خلق

هر اثر دیگری مبتنی بر آن و استفاده مجدد غیرمجاز از برنامه‌های نرم‌افزاری در اطلاعات محرمانه اجتناب نماید و بدون رضایت کتبی اولیه مالک آن اقدام به انجام این امور ننماید^{۲۲}.

نتیجه‌گیری

نگاهی به تجربیات دیگر کشورها در حوزه ارزش‌گذاری دارایی‌های نامشهود، یک نکته بسیار مهم را آشکار می‌سازد و آن این است که دولت نقش هدایتی و حاکمیتی در فرآیند ارزش‌گذاری دارد و به صورت مستقیم در عملیات ارزش‌گذاری دخالت نمی‌کند و تنها از طریق صدور دستورالعمل‌هایی به ایجاد هماهنگی بین بازیگران اصلی در حوزه ارزش‌گذاری می‌پردازد. دلیل این امر نیز کاملاً آشکار است زیرا اساساً فلسفه دخالت دولت در هر زمینه‌ای نظم بخشیدن و تسریع روند توسعه کشور است.

لذا با توجه به اینکه ذینفعان گسترده‌ای در بحث سیاست‌گذاری در زمینه ارزش‌گذاری دارایی‌های نامشهود مطرح هستند، دولت باید به عنوان نهاد حاکمیتی به منظور ایجاد هماهنگی و رعایت استانداردهای حسابداری دستورالعملی را تصویب نماید تا نهادهای درگیر در فرآیند ارزش‌گذاری در قالب چارچوبی هماهنگ و با تبعیت از یک استراتژی مدون، وارد عرصه شوند و در جهت رفع نقیصه‌های موجود در حوزه قیمت‌گذاری و تجاری‌سازی دارایی‌های نامشهود گام بردارند.

این ذینفعان عبارت‌اند از:

- ۱- (دولت) قوه مجریه: وزارتخانه‌های صنعت، معدن و تجارت، سازمان محیط‌زیست، جهاد کشاورزی، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، آموزش و پرورش، علوم تحقیقات و فناوری و ...
- ۲- قوه قضائیه: قضات، دادگاه‌ها، مؤسسات حسابرسی رسمی، کارشناسان رسمی دادگستری و ...
- ۳- قوه مقننه: مجلس و نهادهای وابسته به آن

²²<https://www.gov.uk/government/publications/non-disclosure-agreements/non-disclosure-agreements>

۴- جامعه نوآور کشور: دانشگاهها، مؤسسات تحقیق و توسعه، پارکهای علم و فناوری، شرکت های دانش بنیان، سرمایه گذاران ریسک پذیر و ...

۵- نهادهای تشخیص صلاحیت شرکتها: سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور، معاونت علم و فناوری ریاست جمهوری

۶- نهادهای جامعه مدنی: سازمان های حمایت از مصرف کننده، سازمان های حمایت کننده از محیط زیست، سازمان های غیردولتی و ...

۷- صنایع و تشکل های صنعتی: اتاق بازرگانی، صنایع کشاورزی و صنایع تولیدی و خدماتی و ...

نکته دیگری که در قسمت نتیجه گیری باید به آن پرداخته شود این است که در کلیه کشورهای مورد مطالعه، نهادهای غیررسمی متعددی به منظور ارزش گذاری قادر به فعالیت هستند. با توجه به مطالعات انجام شده، می توان گفت در خصوص نحوه فعالیت نهادهای غیررسمی ارزش گذاری دو رویکرد وجود دارد:

اول: مستقل بودن فعالیت این نهادها از دولت؛

دوم: لزوم اخذ مجوز از یک نهاد دولتی یا تأیید صلاحیت نهاد ارزش گذاری از سوی یک نهاد دولتی که در کشور چین اجرا می شود.

نقطه ضعف نظام فعالیت آزاد این است که ممکن است ارزش گذاری صورت گرفته توسط نهادهای غیررسمی توسط نهادهای دولتی نظیر بانکها و ... مورد قبول نباشد. در حالی که نهادهای ارزش گذاری که صلاحیت آنها توسط یک نهاد دولتی احراز شده است از این مزیت برخوردار هستند که ارزش گذاری صورت گرفته توسط آنها نزد کلیه نهادهای دولتی و رسمی معتبر و قابل استناد می باشد. همچنین نظارت بر نهادهای تأیید شده به جهت رعایت استانداردها و مقررات وضع شده به دلیل مورد شناسایی قرار گرفتن آنها توسط نهادهای دولتی ساده تر و کم هزینه تر می باشد. همچنین با نظر به اینکه در فرآیند صدور مجوز یا احراز صلاحیت به توانایی و تخصص متقاضی توجه می شود؛ می توان اطمینان حاصل کرد که نهادهای موجود برای ارزش گذاری از تخصص و دانش کافی برخوردار هستند. از این رو بهتر است در کشور ما نیز کلیه

نهادهای غیررسمی که خواهان فعالیت در حوزه ارزش‌گذاری هستند از یک نهاد دولتی مجوز دریافت نمایند یا صلاحیتشان مورد تأیید نهاد مذکور قرار گیرد.

پیش‌نویس آیین‌نامه ارزش‌گذاری
غیر قابل استناد

پیش نویس - غیر قابل استناد

فاز دوم

تحلیل وضعیت موجود کشور در زمینه ارزش گذاری دانش فنی و
خدمات تخصصی

مقدمه

توسعه تکنولوژی فرآیندی یکپارچه شامل پژوهش، توسعه فناوری، ارزش‌گذاری، قیمت‌گذاری و در نهایت تجاری‌سازی است. برای اینکه توان توسعه داخلی افزایش یابد، باید پژوهش‌ها با توجه به نیاز بازار انتخاب شده باشد و توسعه فناوری براساس پژوهش‌های کاربردی شکل گیرد. تجاری‌سازی، ثمره اقتصادی فعالیت‌های پژوهشی و توسعه فناوری را حاصل می‌کند تا مبنای تقویت فعالیت‌های زنجیره‌ای شود در این میان، ارزش‌گذاری دارایی‌های نامشهود به عنوان یکی از مؤلفه‌های تجاری‌سازی از اهمیت خاصی برخوردار است. به طور کلی این نوشتار در نظر دارد تا ضمن ارائه گزارشی در رابطه با موقعیت کنونی کشور در حوزه ارزش‌گذاری و قیمت‌گذاری و کارشناسان مرتبط با آن، به تبیین و ارائه نظام سیاست‌گذاری و حقوقی ارزش‌گذاری و به طور خاص ارزش‌گذاری دارایی‌های نامشهود در ایران بپردازد.

لذا دستور کار فاز دوم در راستای تحلیل وضعیت موجود کشور در زمینه ارزش‌گذاری دارایی‌های نامشهود

عبارت است از:

- ♦ تبیین هدف از مطالعات وضع موجود کشور در حوزه ارزش‌گذاری
- ♦ بررسی اسناد و مقرات موجود در کشور در حوزه ارزش‌گذاری
- ♦ مشخص کردن نهادها و سازمانهای مرتبط با ارزش‌گذاری دارایی‌های نامشهود
- ♦ بررسی نقش هریک از سازمان و نهادها در فرآیند ارزش‌گذاری

۲-۱- هدف از مطالعات وضع موجود کشور در حوزه ارزش‌گذاری

در این بخش، در راستای اجرای فاز دوم پروژه ارزش‌گذاری، اسناد بالادستی در حوزه ارزش‌گذاری و قیمت‌گذاری در ایران با هدف پاسخ‌گویی به سوالات زیر و با توجه به بندهای مندرج در شرح خدمات مورد بررسی قرار می‌گیرد.

چه نهادها و مراجعی در کشور از اختیار ارزش‌گذاری دارایی‌های نامشهود برخوردارند؟

این مراجع به استناد چه قوانین و مقرراتی به ارزش‌گذاری می‌پردازند؟

در صورت وجود نهادهای متعدد، آیا تناقضی میان عملکرد این نهادها مشاهده می‌شود؟

آیا قانون یا مقرره‌ای به طور خاص در رابطه با ارزش‌گذاری دارایی‌های نامشهود در کشور وجود دارد؟

در چه مواردی خلأهای سیاست‌گذاری و حقوقی وجود دارد؟

در پایان با استفاده از پاسخ مطالعات راهکار مناسب ارایه می‌شود که کدام نهاد در کشور باید به ارزش‌گذاری دارایی‌های نامشهود بپردازد. همچنین از نقاط قوت موجود در این اسناد در نوشتن آیین‌نامه ارزش‌گذاری دارایی‌های نامشهود استفاده می‌شود.

* لازم به توضیح است که برخی از اسناد ذیل در زمینه قیمت‌گذاری سهام هستند؛ اما با توجه به اینکه در کشور سندی به طور خاص در حوزه ارزش‌گذاری دارایی‌های نامشهود تصویب نشده است، این اسناد به عنوان یک نمونه سند در زمینه قیمت‌گذاری با رویکرد حقوقی و شناخت افراد ذی صلاح درگیر در فرآیند قیمت‌گذاری به جهت مشابهت با فرآیند ارزش‌گذاری مورد بررسی قرار می‌گیرند.

۲-۲- توجیه نگارش این آیین‌نامه

هیئت وزیران در جلسه ۱۹/۵/۱۳۹۳ به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران مقرر ۱۰۶۰۷۳ را با موضوع اتخاذ تصمیماتی برای ایجاد تحرک اقتصادی، رفع موانع تولید و سرمایه‌گذاری و بهبود فضای کسب و کار تصویب نمود.

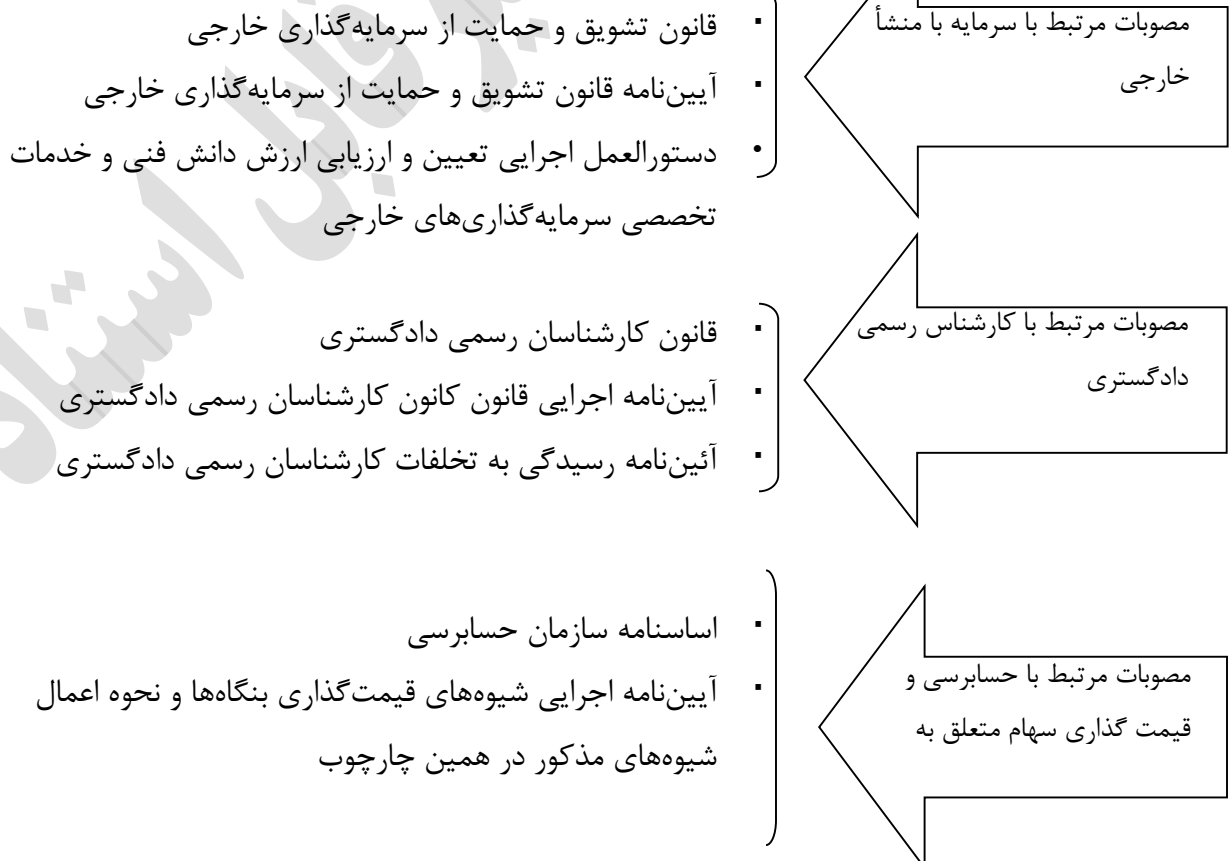
در این مقرر برای ایجاد تحرک اقتصادی، رفع موانع تولید و سرمایه‌گذاری و بهبود فضای کسب و کار

عنوان شده است که:

به منظور ایجاد امکان ارزش‌گذاری دانش فنی و خدمات تخصصی توسط دستگاه‌های اجرائی، معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رییس‌جمهور مکلف است با همکاری وزارتخانه‌های صنعت، معدن و تجارت، امور اقتصادی و دارایی، علوم، تحقیقات و فناوری، معاونت علمی و فناوری رییس‌جمهور و دستگاه‌های ذیربط حسب مورد ظرف سه ماه از تاریخ ابلاغ این تصویب‌نامه، آیین‌نامه ارزش‌گذاری دانش فنی و خدمات تخصصی مربوط به پروژه‌های سرمایه‌گذاری در کشور را برای تصویب به هیئت وزیران ارایه نماید.

۲-۳- فهرست اسناد مرتبط با ارزش‌گذاری

همان‌طور که در بالا گفته شد؛ در کشور مصوبه‌ای به‌طور خاص در رابطه با ارزش‌گذاری وجود ندارد. لذا در بخش زیر، فهرستی از قوانین و مقرراتی که ممکن است به نحوی با ارزش‌گذاری دارایی‌های نامشهود ارتباط داشته باشند؛ ارایه می‌شود. این قوانین و مقررات را بر حسب موضوعات آنها می‌توان به ۶ دسته تقسیم‌بندی نمود.

- دستورالعمل ویژگی‌ها، شرایط و ضوابط انتخاب کارشناسان
- قیمت‌گذاری موضوع بند ۲-۴ ماده (۴) آیین‌نامه اجرایی شیوه‌های قیمت‌گذاری بنگاه‌ها و نحوه اعمال شیوه‌های مذکور در همین چارچوب
- آیین‌نامه اجرایی قیمت‌گذاری سهام متعلق به دولت و شرکت‌های دولتی، تخفیف‌ها و چگونگی پرداخت قیمت توسط خریداران

مصوبات مرتبط با حسابرسی و قیمت‌گذاری سهام متعلق به دولت

- استاندارد حسابداری شماره ۱۷ (حسابداری دارایی‌های نامشهود)
- قانون استفاده از خدمات تخصصی و حرفه‌ای حسابداران ذیصلاح به عنوان حسابدار رسمی،
- آیین‌نامه اجرایی تبصره (۴) قانون استفاده از خدمات تخصصی و حرفه‌ای حسابداران ذیصلاح به عنوان حسابدار رسمی
- آیین‌نامه نحوه انتخاب حسابرس برای شرکت‌های دولتی
- آیین‌نامه تعیین صلاحیت حسابداران رسمی و چگونگی انتخاب آنان
- آیین‌نامه سقف مجاز آرایه خدمات تخصصی و حرفه‌ای توسط اعضای جامعه حسابداران رسمی ایران

مصوبات مرتبط با حسابداران و موسسات حسابرسی رسمی

- آیین‌نامه تشخیص شرکت‌ها و موسسات دانش‌بنیان
- پیش‌نویس لایحه حمایت از بنگاه‌های اقتصادی دانش‌بنیان در افق کوتاه‌مدت

مصوبات مرتبط با شرکت‌های دانش‌بنیان

- دستورالعمل سپرده‌گذاری و معامله اوراق بهادار مبتنی بر دارایی فکری در فرابورس ایران

مصوبه مرتبط با فرابورس

در جدول زیر مشخصات مصوبات فوق به لحاظ مرجع و تاریخ تصویب ارائه می‌شود.

ردیف	عنوان سند	مرجع تصویب	تاریخ تصویب
۱	قانون تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی	مجلس شورای اسلامی و بخشی از آن نیز به تصویب مجمع تشخیص مصلحت نظام رسیده است.	۱۳۸۱/۳/۴
۲	آیین‌نامه اجرایی قانون تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی	وزارت امور اقتصادی و دارایی هیئت‌وزیران	۱۳۸۱/۶/۲۴
۳	دستورالعمل اجرایی تعیین و ارزیابی ارزش دانش فنی و خدمات تخصصی سرمایه‌گذاری‌های خارجی		۱۳۸۳/۱/۲۹
۴	قانون کارشناسان رسمی دادگستری	مجلس شورای اسلامی	۱۳۸۱/۱/۱۸
۵	آیین‌نامه اجرایی قانون کارشناسان رسمی دادگستری	هیئت‌وزیران	۱۳۸۲/۲/۷
۶	آئین‌نامه رسیدگی به تخلفات کارشناسان رسمی دادگستری	شورای عالی قضایی	مصوب خرداد سال ۱۳۶۰ شورای عالی قضایی و ۱۳۶۳
۷	اساسنامه سازمان حسابرسی	مجلس شورای اسلامی	۱۳۶۶/۴/۱۷
۸	آیین‌نامه اجرایی شیوه‌های قیمت‌گذاری بنگاه‌ها و نحوه اعمال شیوه‌های مذکور در همین چارچوب	شورای عالی اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی	۱۳۸۷/۱۲/۲۰
۹	آیین‌نامه اجرایی قیمت‌گذاری سهام متعلق به دولت و شرکت‌های دولتی، تخفیف‌ها و چگونگی پرداخت قیمت توسط خریداران	وزیران عضو کمیسیون اقتصاد	۱۳۸۷/۲/۲
۱۰	دستورالعمل «ویژگی‌ها، شرایط و ضوابط انتخاب کارشناسان قیمت‌گذاری موضوع بند ۲-۴ ماده (۴) آیین‌نامه اجرایی شیوه‌های قیمت‌گذاری بنگاه‌ها و نحوه اعمال شیوه‌های مذکور در همین چارچوب»	هیئت عامل سازمان خصوصی‌سازی	۱۳۸۹/۱/۲۸
۱۱	استاندارد حسابداری شماره ۱۷ با عنوان	مجمع عمومی سازمان حسابرسی	تجدیدنظر در سال

ردیف	عنوان سند	مرجع تصویب	تاریخ تصویب
	دارایی‌های نامشهود		۱۳۸۶
۱۲	قانون استفاده از خدمات تخصصی و حرفه‌ای حسابداران ذیصلاح به عنوان حسابدار رسمی	مجلس شورای اسلامی	مصوب ۱۳۷۲/۱۰/۲۱ و اصلاحیه ۱۳۷۲/۱۱/۱۷
۱۳	آیین‌نامه سقف مجاز آرایه خدمات تخصصی و حرفه‌ای توسط اعضای جامعه حسابداران رسمی ایران	وزیر امور اقتصاد و دارایی	۱۳۸۲/۱۱/۲۸
۱۴	آیین‌نامه اجرایی تبصره (۴) قانون استفاده از خدمات تخصصی و حرفه‌ای حسابداران ذیصلاح به عنوان حسابدار رسمی	هیئت‌وزیران	مصوب ۱۳۷۲/۶/۱۳ و اصلاحیه‌های ۱۳۸۷/۱۱/۱۰، ۱۳۸۹/۹/۲۷ و ۱۳۹۲/۷/۱۷
۱۵	آیین‌نامه تعیین صلاحیت حسابداران رسمی و چگونگی انتخاب آنان	هیئت‌وزیران	۱۳۷۴/۵/۲۲
۱۶	آیین‌نامه نحوه انتخاب حسابرس برای شرکت‌های دولتی	وزیران عضو کمیسیون اقتصاد	۱۳۸۶/۱۱/۸
۱۷	آیین‌نامه تشخیص شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان	کارگروه ارزیابی و تشخیص صلاحیت شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان و نظارت بر اجرا	۱۳۹۱/۱۲/۱۹
۱۸	پیش‌نویس لایحه حمایت از بنگاه‌های اقتصادی دانش‌بنیان در افق کوتاه‌مدت	هنوز تصویب نشده است	نسخه ۸۶/۱۰/۲۲
۱۹	دستورالعمل سپرده‌گذاری و معامله اوراق بهادار مبتنی بر دارایی فکری در فرا بورس ایران	هیئت‌مدیره سازمان بورس و اوراق بهادار	۱۳۹۲/۱۰/۲۱

۲-۴- مشخص کردن نهادها و سازمان‌های مرتبط با ارزش‌گذاری دارایی‌های نامشهود و نقش

هریک از آنها

با توجه به اسناد فوق، در رابطه با نهادهای مرتبط با ارزش‌گذاری دارایی‌های نامشهود در ایران می‌توان این‌گونه نتیجه‌گیری کرد که پنج مرجع در ایران به ارزش‌گذاری می‌پردازند. این مراجع عبارت‌اند از:

۲-۴-۱- کارشناسان رسمی دادگستری

به موجب ماده ۱۸ قانون کارشناسان رسمی دادگستری، در تمامی مواردی که رجوع به کارشناسی لازم باشد به استثنای مواردی که در قوانین و مقررات جاری کشور به گونه دیگری برای وزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی، شرکت‌های دولتی، نهادهای عمومی غیردولتی و سایر دستگاه‌های دولتی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام یا ذکر صریح نام می‌باشد، تعیین تکلیف شده است و یا مواردی که تابع قوانین و مقررات خاص می‌باشد. دستگاه‌های یاد شده در این ماده باید از وجود کارشناسان رسمی استفاده نمایند.

لذا با توجه به اینکه در متن ماده به طور دقیق اشاره نشده است که رجوع به کارشناسی در چه مواردی لازم است؛ می‌توان این‌گونه برداشت کرد که در مواردی که ارزش‌گذاری به موجب قانون الزامی شود؛ متقاضیان ارزش‌گذاری باید از خدمات کارشناسان رسمی استفاده کنند. لازم به ذکر است که در فهرست گروه‌های یازده‌گانه رشته‌های کارشناسی رسمی دادگستری که از سوی قانون کارشناسان رسمی دادگستری تدوین شده است؛ گروهی تحت عنوان حسابرسی و حسابداری وجود دارد که ارزش‌گذاری دارایی‌های نامشهود می‌تواند در ذیل آن قرار گیرد.

۲-۴-۲- حساب‌رسان و مؤسسات حسابرسی رسمی

با توجه به مفاد بند (ت) ماده (۱) اساسنامه جامعه حسابداران رسمی ایران، مؤسسات حسابرسی عضو و حسابداران رسمی شاغل انفرادی قادر به ارائه خدمات تخصصی زیر می‌باشند:

- خدمات حسابرسی شامل انواع حسابرسی؛

- بازرسی قانونی؛
- مشاوره مدیریت مالی؛
- طراحی و پیاده‌سازی سیستم مالی؛
- خدمات مالی و حسابداری و مالیاتی؛
- نظارت بر تصفیه؛
- خدماتی که توسط دادگاه‌ها و مراجع قضایی در چارچوب موارد فوق‌الذکر ارجاع و توسط حسابدار رسمی پذیرفته می‌شود.
- ارزیابی سهام و داوری مالی.

لذا با توجه به این بند و استاندارد حسابداری شماره ۱۷ تحت عنوان دارایی‌های نامشهود، می‌توان گفت که ارزش‌گذاری دارایی‌های نامشهود نیز می‌تواند یکی از خدمات تخصصی و حرفه‌ای حساب‌رسان و مؤسسات حسابرسی رسمی محسوب شود.

۲-۴-۳- سازمان حسابرسی

بر اساس ماده ۶ اساسنامه سازمان حسابرسی، این سازمان عهده‌دار تأمین نیازهای اساسی دولت در زمینه حسابرسی و ارائه خدمات مالی لازم به بخش‌های دولتی و تحت نظارت دولت و تدوین و تعمیم اصول و ضوابط حسابداری و حسابرسی منطبق با موازین اسلامی و تحقق و تتبع در روش‌های علمی و عملی به منظور اعتلای دانش تخصصی منطبق با نیازهای کشور می‌باشد.

لازم به ذکر است که با وجود تفاوت بحث ارزش‌گذاری و قیمت‌گذاری به لحاظ اصول حسابداری، در مصوبات^{۲۳} مرتبط با قیمت‌گذاری سهام متعلق به دولت عنوان شده است که سازمان خصوصی‌سازی که بخشی از وزارت اقتصاد و دارایی است مسئولیت انتخاب کارشناس قیمت‌گذاری را بر عهده دارد.

^{۲۳} آیین‌نامه اجرایی شیوه‌های قیمت‌گذاری بنگاه‌ها و نحوه اعمال شیوه‌های مذکور در همین چارچوب، دستورالعمل ویژگی‌ها، شرایط و ضوابط انتخاب کارشناسان قیمت‌گذاری موضوع بند ۲-۴ ماده (۴) آیین‌نامه اجرایی شیوه‌های قیمت‌گذاری بنگاه‌ها و نحوه اعمال شیوه‌های مذکور در همین چارچوب و آیین‌نامه اجرایی قیمت‌گذاری سهام متعلق به دولت و شرکت‌های دولتی، تخفیفها و چگونگی پرداخت قیمت توسط خریداران

۲-۴-۴- معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری

معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری با هدف ارتقای نظام ملی نوآوری و تکمیل مؤلفه‌ها و حلقه‌های آن، توسعه «اقتصاد دانش‌بنیان» و تجاری‌سازی دستاوردهای فناوری و نوآوری و توسعه شرکت‌های دانش‌بنیان، وظایف اساسی زیر را بر عهده دارد:

- سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی تأمین منابع مالی در نظام علم، فناوری و نوآوری کشور؛
- هدف‌مندی، هدایت و توسعه پژوهش‌های کاربردی، تقاضا محور و مأموریت‌گرا و کمک به تجاری‌سازی نتایج آن‌ها؛
- توسعه فناوری، تقویت فرآیند تجاری‌سازی و حمایت از مؤسسات و شرکت‌های دانش‌بنیان و شرکت‌های طراحی مهندسی؛
- تحریک تقاضا، بازاریابی و تضمین بازار برای تولیدات داخلی و بازاریابی و صادرات کالاها و خدمات دانش‌بنیان.

لذا با توجه به این موارد می‌توان نتیجه‌گیری کرد که این معاونت متولی نظام نوآوری در کشور می‌باشد. همچنین با نظر به اینکه تجاری‌سازی و بازاریابی برای فناوری نیازمند ارزش‌گذاری و قیمت‌گذاری آن‌ها می‌باشد، می‌توان گفت ارزش‌گذاری دارایی نامشهود از جمله دانش فنی به عنوان یکی از حلقه‌های بازاریابی و تجاری‌سازی فناوری می‌تواند از اختیارات این معاونت باشد.

لازم به ذکر است که معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری به عنوان یکی از اعضای کارگروه تخصصی فناوری ملی، ارزش‌گذاری سرمایه نامشهود شرکت‌های دانش‌بنیان را بر اساس ماده ۱۸ پیش‌نویس لایحه حمایت از بنگاه‌های اقتصادی دانش‌بنیان در افق کوتاه مدت بر عهده دارد.

۲-۴-۵- شرکت‌های تأمین سرمایه و مشاور سرمایه‌گذاری مورد تأیید سازمان فرا بورس

بر اساس دستورالعمل سپرده‌گذاری و معامله اوراق بهادار مبتنی بر دارایی فکری در فرابورس ایران در صورت لزوم گزارش ارزیابی دارایی نامشهود الزاماً باید توسط شرکت‌های تأمین سرمایه و مشاور سرمایه‌گذاری مورد تأیید سازمان فرا بورس تهیه شود.

۲-۵- بررسی اسناد و مقررات و نقش دولت در حوزه ارزش‌گذاری

۲-۵-۱- مصوبات مرتبط با سرمایه‌گذاری خارجی

در ابتدا اسناد مرتبط با سرمایه‌گذاری خارجی به علت اهمیت این موضوع مورد بررسی قرار می‌گیرد. به موجب قانون تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی و آیین‌نامه آن روند بررسی درخواست سرمایه‌گذاران خارجی در سازمان سرمایه‌گذاری تا مرحله صدور مجوز بدین ترتیب است که سرمایه‌گذاران خارجی که قصد دارند در چارچوب قانون تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی در ایران سرمایه‌گذاری نمایند در مرحله نخست می‌بایست درخواست سرمایه‌گذاری خود را در چارچوب فرم مخصوصی که از طریق سازمان سرمایه‌گذاری و کمک‌های اقتصادی و فنی ایران قابل دریافت می‌باشد تکمیل و به سازمان ارایه نمایند. درخواست سرمایه‌گذار خارجی توسط سازمان در هیئت سرمایه‌گذاری خارجی مطرح و تا مرحله صدور مجوز سرمایه‌گذاری خارجی مورد پیگیری قرار خواهد گرفت. این فرم باید به زبان انگلیسی ارایه شود مگر در مواردی که سرمایه‌گذار خارجی یک ایرانی مقیم خارج یا از کشورهای فارسی‌زبان شامل تاجیکستان و افغانستان باشد.

در قانون و آیین‌نامه تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی پوشش‌های تضمینی و حمایتی زیر برای سرمایه‌گذاران خارجی پیش‌بینی شده است:

- ۱- تضمین پرداخت غرامت در صورت ملی شدن و سلب مالکیت (ماده ۹ قانون)؛
- ۲- تضمین جبران زیان ناشی از ممنوعیت و یا توقف اجرای موافقت‌نامه‌های مالی در سرمایه‌گذاری‌های خارجی به روش ترتیبات قراردادی بر اثر وضع قانون و یا تصمیمات دولت، (ماده ۱۷ قانون و ماده ۲۶ آیین‌نامه)

۳- تضمین خرید کالا و خدمات تولیدی طرح سرمایه‌گذاری خارجی در مواردی که دستگاه دولتی خریدار انحصاری و یا عرضه‌کننده کالا و خدمات تولیدی به قیمت یارانه‌ای است. (ماده ۱۱ آیین‌نامه)

همچنین در این قانون و آیین‌نامه آن حقوق و تسهیلاتی برای سرمایه‌گذار خارجی در نظر گرفته شده است؛ این حقوق و تسهیلات عبارت‌اند از:

- ♦ برخورداری سرمایه‌گذاری خارجی از حقوق، حمایت‌ها و تسهیلات یکسان با سرمایه‌گذاری داخلی، (ماده ۸ قانون)
- ♦ انتقال آزادانه اصل سرمایه و منافع ناشی از سرمایه‌گذاری در کشور به صورت ارز و یا کالا، (مواد ۱۳-۱۸ قانون)
- ♦ امکان سرمایه‌گذاری خارجی به صورت صد در صد در طرح‌های سرمایه‌گذاری، (ماده ۴ آئین‌نامه)
- ♦ پذیرش سرمایه‌گذاری خارجی در کلیه زمینه‌های تولیدی، صنعتی و کشاورزی، حمل و نقل ارتباطات، خدمات و تأمین آب و برق و گاز و انرژی
- ♦ امکان ارجاع اختلافات سرمایه‌گذاری به مراجع بین‌المللی، (ماده ۱۹ قانون)
- ♦ امکان تملک زمین به نام شرکت (ثبت‌شده در ایران) در سرمایه‌گذاری‌های مشترک، (ماده ۳۴ آئین‌نامه)
- ♦ رایبه تسهیلات روادید اقامت سه‌ساله در ایران برای سرمایه‌گذاران خارجی، مدیران، کارشناسان و بستگان درجه‌یک آن‌ها و امکان تمدید آن، (ماده ۲۰ قانون و ۳۵ آئین‌نامه)
- ♦ تصمیم‌گیری نسبت به درخواست‌های سرمایه‌گذاران خارجی حداکثر ظرف مدت ۴۵ روز، (ماده ۶ قانون)
- ♦ انتخاب روش سرمایه‌گذاری در طرح موردنظر به صورت سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی (FDI یا ترتیبات قراردادی و مشارکت مدنی توسط سرمایه‌گذار، (ماده ۳ قانون)

- ♦ پذیرش سرمایه‌گذاری اشخاص حقیقی و حقوقی ایرانی که با سرمایه منشأ خارجی در کشور سرمایه‌گذاری می‌نمایند و اعطای تسهیلات و حمایت‌های قانون تشویق و حمایت سرمایه‌گذار خارجی به آن‌ها. (ماده ۱ قانون)
- ♦ سرمایه‌گذار خارجی می‌بایست، از میان فهرست مؤسسات حسابرسی تأیید شده عضو جامعه حسابداران رسمی ایران که توسط سازمان سرمایه‌گذاران تهیه شده است یک موسسه حسابرسی را به منظور تأیید گزارش‌های مالی و سالانه طرح خود انتخاب نماید. (مواد ۲۲ و ۲۳ و ۱ آئین‌نامه) در کنار حقوق و تسهیلات فوق، تعهدات و الزامات حقوقی نیز برای سرمایه‌گذار خارجی عنوان شده است. این الزامات عبارت‌اند از:
 - درخواست‌های سرمایه‌گذاران خارجی به منظور پذیرش، ورود، به کارگیری، خروج سود و سرمایه در چارچوب قانون تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی می‌بایست صرفاً به سازمان سرمایه‌گذاری تسلیم و از آن طریق اقدام گردد. (ماده ۵ قانون)
 - هرگونه تغییر در نام، نشانی، شکل حقوقی و تابعیت سرمایه‌گذار خارجی و تغییرات بیش از ۳۰ درصد در مالکیت وی می‌بایست توسط سرمایه‌گذار خارجی به اطلاع سازمان رسانده شود. ماده ۳۳ آئین‌نامه
 - چنانچه سرمایه‌گذار خارجی قصد واگذاری سرمایه‌گذاری خود به سایر سرمایه‌گذاران را داشته باشد ضروری است سازمان سرمایه‌گذاری را مطلع نماید. در صورت واگذاری به سرمایه‌گذاری خارجی دیگر ضروری است اقدامات لازم در خصوص موافقت هیئت و اخذ مجوز از طریق سازمان معمول گردد. (ماده ۱۰ قانون)
 - کلیه درخواست‌های سرمایه‌گذار خارجی در موارد انتقال سود، سرمایه و عایدات ناشی از افزایش ارزش سرمایه موضوع قانون می‌بایست مستند به گزارش موسسه حسابرسی عضو حساب‌رسان رسمی ایران به سازمان ارایه گردد. (مواد ۲۲ و ۲۳ آئین‌نامه)

- ظرف مدت تعیین شده در مجوز سرمایه‌گذاری خارجی که معمولاً ۶ ماه است، سرمایه‌گذار موظف به وارد نمودن بخشی از سرمایه به کشور برای اجرای طرح مصوب می‌باشد. در صورت عدم ورود سرمایه ظرف مدت مذکور و به منظور ممانعت از ابطال مجوز صادره ضروری است سرمایه‌گذار دلایل و توجیهات لازم را برای تمدید مدت اعتبار مجوز به سازمان ارایه نماید. (ماده ۳۲ آئین‌نامه)
- سرمایه‌گذار خارجی موظف است ورود سرمایه‌های خود را از جمله سرمایه نقدی و غیر نقدی در چارچوب مجوز سرمایه‌گذار خارجی صادره به سازمان سرمایه‌گذاری اعلام نماید تا در سازمان به ثبت رسیده و تحت پوشش حمایتی قانون تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی قرار گیرد. عدم ثبت سرمایه‌های وارده در سازمان به معنای عدم پوشش قانونی و حمایتی به سرمایه‌های مذکور می‌باشد. (ماده ۱۱ قانون و ماده ۲۴ آئین‌نامه)
- ایرانیانی که قصد دارند با سرمایه منشأ خارجی در ایران سرمایه‌گذاری و تحت پوشش قانون تشویق و حمایت قرار گیرند می‌بایست در خارج از کشور فعالیت اقتصادی و تجاری داشته و مستندات مربوطه را به سازمان سرمایه‌گذاری ارایه نمایند. (ماده ۵ آئین‌نامه)
- پذیرش سرمایه‌گذاری خارجی در بنگاه‌ها و شرکت‌های اقتصادی موجود ایرانی (خرید سهام) مشروط به ایجاد ارزش افزوده در واحد اقتصادی مورد نظر پس از خرید سهام می‌باشد. (ماده ۷ آئین‌نامه)
- سرمایه خارجی می‌تواند به شکل ارز نقدی، ماشین‌آلات و تجهیزات، مواد اولیه، دانش فنی و سایر اشکال دارایی‌های نامشهود به کشور وارد و تحت پوشش قانون تشویق و حمایت قرار گیرد. در بخش زیر قانون تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی و آیین‌نامه آن با این رویکرد که اگر سرمایه خارجی در قالب دارایی‌های فکری باشد؛ مورد بررسی قرار می‌گیرد.
- در ماده ۱ این قانون در بخش اصطلاحات و عبارات در تعریف سرمایه خارجی این‌گونه عنوان شده است که سرمایه با منشأ خارجی شامل انواع سرمایه اعم از نقدی و یا غیر نقدی است که توسط سرمایه‌گذار خارجی به کشور وارد می‌شود. در بند د همین ماده به صراحت عنوان شده است که سرمایه خارجی می‌تواند در قالب

حق اختراع، دانش فنی، اسامی و علائم تجاری و خدمات تخصصی به کشور وارد شود. در خصوص وارد شدن و تحت پوشش قرار گرفتن دارایی‌های نامشهود با منشأ خارجی در بند ج ماده ۱۱ ماده این قانون عنوان شده است که ارقام غیر نقدی پس از طی مراحل ارزیابی توسط مراجع ذی‌صلاح مشمول قانون تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی قرار می‌گیرند. لازم به ذکر است که ترتیبات مربوط به نحوه ارزیابی و ثبت سرمایه خارجی به آیین‌نامه اجرائی این قانون ارجاع داده شده است.

با استناد به مواد ۱۵ و ۱۶ این قانون می‌توان عنوان کرد که در صورتی که سرمایه‌گذاری‌های خارجی در کلیه بخش‌ها در چارچوب روش‌های مشارکت مدنی، بیع متقابل و ساخت، بهره‌برداری و واگذاری که برگشت سرمایه و منافع حاصله صرفاً از عملکرد اقتصادی طرح مورد سرمایه‌گذاری ناشی شود و متکی به تضمین دولت یا بانک‌ها و یا شرکت‌های دولتی نباشد. پرداخت‌های مربوط به اقساط اصل تسهیلات مالی سرمایه‌گذاران خارجی و هزینه‌های مربوطه، قراردادهای حق اختراع، دانش فنی، کمک‌های فنی و مهندسی، اسامی علائم تجاری، مدیریت و قراردادهای مشابه در چارچوب سرمایه‌گذاری خارجی بر اساس مصوبات هیئت و تأیید وزیر امور اقتصادی و دارایی، قابل انتقال به خارج می‌باشد.

در آیین‌نامه قانون تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی نیز در مورد دارایی‌های نامشهود با منشأ خارجی موارد ذیل عنوان شده است:

در فصل پنجم این آیین‌نامه در جزء ۲ بند ب ماده ۲۱ در خصوص ترتیبات مربوط به ورود، ارزشیابی و ثبت سرمایه خارجی غیر نقدی شامل حق اختراع، دانش فنی، اسامی و علائم تجاری و خدمات تخصصی عنوان شده است که سازمان سرمایه‌گذاری و کمک‌های اقتصادی و فنی ایران پس از انجام بررسی‌های لازم، گزارش مربوط به ایفای تعهدات قراردادی موضوع قراردادهای فن‌آوری و خدمات را در هیئت سرمایه‌گذاری خارجی مطرح می‌نماید و وجوه تأیید شده در چارچوب دستورالعملی که هیئت تهیه و به تصویب وزیر امور اقتصادی و دارایی می‌رساند، توسط هیئت به عنوان سرمایه خارجی ثبت و تحت پوشش قرار می‌گیرد.

در رابطه با هیئت سرمایه‌گذاری خارجی لازم به ذکر است که این هیئت به ریاست معاون وزیر امور اقتصادی و دارایی به عنوان رئیس کل سازمان و مرکب از معاون وزیر امور خارجه، معاون رئیس سازمان مدیریت و

برنامه‌ریزی کشور، معاون رئیس‌کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و حسب مورد، معاونین وزارتخانه‌های ذی‌ربط تشکیل می‌گردد.

در ماده ۳۷ این آیین‌نامه تصریح شده است که سازمان و هیئت مجازند برای انجام وظایف و تکالیف مقرر در قانون و این آیین‌نامه حسب مورد از خدمات تخصصی حرفه‌ای و مشاوره‌ای مؤسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی ایران و سایر مؤسسات خصوصی و تعاونی واجد شرایط استفاده نمایند. با استناد به این بند می‌توان این‌گونه نتیجه‌گیری کرد که در رابطه با دارایی‌های نامشهود با منشأ خارجی، سازمان و هیئت می‌توانند در صورت لزوم، ارزش‌گذاری را به مؤسسات حسابرسی رسمی و سایر مؤسسات خصوصی و تعاونی واجد شرایط واگذار نمایند. به بند فوق دو نقد وارد است:

اولاً: در این آیین‌نامه مشخص نشده است که مقصود از سایر مؤسسات خصوصی و تعاونی واجد شرایط چیست. همچنین معیاری نیز برای تعیین واجد شرایط بودن این مؤسسات ارایه نشده است.

ثانیاً: درست است که در ماده ۱ این آیین‌نامه مقصود از مؤسسه حسابرسی^{۲۴} مشخص شده است، اما با توجه به اینکه ارزش‌گذاری دارایی‌های نامشهود نیازمند تجربه و تخصص خاصی است بهتر است که سازمان سرمایه‌گذاری در انتخاب این مؤسسات حسابرسی و سایر مؤسسات خصوصی و تعاونی به منظور ارزش‌گذاری دارایی‌های نامشهود با منشأ خارجی، از نظرات کارشناسی نهادهای دولتی از جمله معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری که راهبری حوزه علم و فناوری در کشور را بر عهده دارد؛ استفاده نماید.

۲-۵-۲- مصوبات مرتبط با کارشناس رسمی دادگستری

در اسناد مرتبط با کارشناسان رسمی دادگستری به طور صریح به ارزش‌گذاری دارایی‌های نامشهود اشاره نشده است؛ اما در موادی از این قانون و آیین‌نامه، بحث ارجاع به کارشناسی به طور کلی عنوان شده است.

^{۲۴} مؤسسه حسابرسی، مؤسسه منتخبی است که از میان مؤسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی ایران، موضوع قانون «استفاده از خدمات تخصصی و حرفه‌ای حسابداران ذی‌صلاح به‌عنوان حسابدار رسمی» مصوب ۱۳۷۲ و سازمان حسابرسی، توسط سازمان سرمایه‌گذاری و کمکهای اقتصادی و فنی ایران انتخاب می‌شود.

در ماده ۱۸ این قانون عنوان شده است که در تمامی مواردی که رجوع به کارشناسی لازم باشد به استثنای مواردی که در قوانین و مقررات جاری کشور به گونه دیگری برای وزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی، شرکت‌های دولتی، نهادهای عمومی غیردولتی و سایر دستگاه‌های دولتی که شمول قانون بر آن‌ها مستلزم ذکر نام یا ذکر صریح نام می‌باشد، تعیین تکلیف شده است و یا مواردی که تابع قوانین و مقررات خاص هست. دستگاه‌های یاد شده در این ماده باید از وجود کارشناسان رسمی استفاده نمایند. لذا به موجب این ماده کلیه مراجع دولتی و نهادهای عمومی غیردولتی ملزم شده‌اند که در صورتی که در مورد آن‌ها به موجب قانون یا مقررات خاصی تعیین تکلیف نشده باشد از خدمات کارشناسان رسمی استفاده نمایند.

در ماده ۱۹ این قانون نیز شرایط نظرات ارایه شده از سوی کارشناس رسمی عنوان شده است که اظهار نظر کارشناسی باید مستدل و صریح باشد کارشناسان رسمی مکلف‌اند نکات و توضیحاتی که برای تبیین نظریه ضروری است و یا توسط شورای عالی کارشناسان مشخص می‌گردد به طور کامل در آن منعکس نمایند. کارشناس رسمی موظف است در حدود صلاحیت خود نظر کارشناسی را به طور کتبی و در مهلت مقرر به مراجع ذی‌ربط تسلیم و نسخه‌ای از آن را تا مدت حداقل پنج سال بعد از تاریخ تسلیم نگهداری نماید. همچنین در تبصره این ماده آمده است که در مواردی که انجام معاملات مستلزم تعیین قیمت عادلانه روز از طرف کارشناس رسمی است، نظریه اعلام شده حداکثر تا شش ماه از تاریخ صدور معتبر خواهد بود.

در آیین‌نامه اجرایی قانون کانون کارشناسان رسمی دادگستری نیز عنوان شده است که به منظور انتخاب کارشناسان موردنیاز، افراد متقاضی به لحاظ علمی و تجربی و صلاحیت اولویت‌های اخلاقی مورد بررسی قرار می‌گیرند و افرادی که صلاحیت آنان احراز شد؛ منطبق با پروانه کارشناسی خود قادر به فعالیت هستند.

لازم به ذکر است که در فهرست گروه‌های یازده‌گانه رشته‌های کارشناسی رسمی دادگستری که از سوی کانون کارشناسان رسمی دادگستری اعلام شده است؛ گروهی به طور خاص در رابطه با ارزش‌گذاری دارایی‌های نامشهود مشاهده نمی‌شود و تنها یک گروه به رشته حسابداری اختصاص یافته است.

اگرچه می‌توان گفت ارزش‌گذاری دارایی‌های نامشهود می‌تواند در ذیل رشته حسابداری قرار گیرد؛ اما با توجه به اینکه ارزش‌گذاری دارایی‌های نامشهود بسیار پیچیده و سیستماتیک می‌باشد و نیازمند تجربه و تخصص خاصی در این زمینه هست؛ بهتر است که صلاحیت این کارشناسان به منظور استفاده از خدمات آنان در زمینه ارزش‌گذاری دارایی‌های نامشهود به ویژه دانش فنی از قبل توسط یک نهاد دولتی تأیید شود.

۲-۵-۳- قوانین و مقررات مرتبط با حسابرسی و قیمت‌گذاری سهام متعلق به دولت

سازمان حسابرسی نیز به موجب ماده ۶ اساسنامه خود، تأمین نیازهای اساسی دولت در زمینه حسابرسی و ارایه خدمات مالی لازم به بخش‌های دولتی و تحت نظارت دولت و تدوین و تعمیم اصول و ضوابط حسابداری و حسابرسی منطبق با موازین اسلامی و تحقق و تتبع در روش‌های علمی و عملی به منظور اعتلای دانش تخصصی منطبق با نیازهای کشور را بر عهده دارد. این سازمان از این جهت در این قسمت مطرح گردید که وابسته به وزارت امور اقتصادی و دارایی می‌باشد. مصوبات زیر با موضوع قیمت‌گذاری دارایی‌های متعلق به دولت نیز مصوب وزارت اقتصاد و دارایی بوده یا به نوعی مرتبط با این وزارت هستند. در خصوص اسناد مرتبط با قیمت‌گذاری سهام و انتخاب کارشناسان قیمت‌گذاری لازم به ذکر است که اسناد مذکور در رابطه با خصوصی‌سازی شدن شرکت‌های دولتی هستند و صرفاً در رابطه با قیمت‌گذاری سهام متعلق به دولت و شرکت‌های دولتی موضوعیت دارند.

در خصوص این اسناد می‌توان این‌گونه نتیجه‌گیری کرد که اگرچه در اصول حسابداری ارزش‌گذاری و قیمت‌گذاری دو مفهوم متفاوت هستند و اسناد فوق‌الذکر بحث ارزش‌گذاری را در بر نمی‌گیرند؛ اما به جهت مشابهت ارزش‌گذاری و قیمت‌گذاری، می‌توان از نقاط قوتی که در این مقررات لحاظ شده است در تدوین آیین‌نامه ارزش‌گذاری استفاده کرد. این نقاط قوت عبارت‌اند از:

۱- اشاره به روش‌های قیمت‌گذاری و شیوه اعمال این روش‌ها؛

۲- مطرح نمودن نکاتی در مورد تعدیل قیمت پایه؛

۳- اشاره به نحوه پرداخت قیمت توسط خریداران؛

۴- ذکر کردن ملاحظات خاص در مورد کارشناسان قیمت‌گذاری و انتخاب آنان؛

به جهت اهمیت اسناد فوق در قسمت زیر مواد هریک از این اسناد به اختصار توضیح داده می‌شود.

۲-۵-۳-۱- آیین‌نامه اجرایی شیوه‌های قیمت‌گذاری بنگاه‌ها و نحوه اعمال شیوه‌های مذکور

شورای عالی اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی بنا به پیشنهاد هیئت واگذاری وزارت امور اقتصادی و دارایی و به استناد مفاد جزء (۳) و تبصره (۱) بند الف ماده (۴۰) قانون اصلاح موادی از قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی - مصوب سال ۱۳۸۷ مجلس شورای اسلامی - آیین‌نامه اجرایی شیوه‌های قیمت‌گذاری بنگاه‌ها و نحوه اعمال شیوه‌های مذکور را تصویب نمود.

این آیین‌نامه در رابطه با قیمت‌گذاری سهام شرکت‌ها و نحوه قیمت‌گذاری و اعمال شیوه‌های آن هست. در همین چارچوب در بند ۸ ماده ۱ این آیین‌نامه در بخش تعاریف، کارشناس قیمت‌گذاری سهام این‌گونه تعریف شده است که کارشناس قیمت‌گذاری اعم از شخص حقیقی یا حقوقی است که تعیین قیمت پایه سهام قابل‌واگذاری را به عهده می‌گیرد.

در ماده ۲ این آیین‌نامه روش‌های قیمت‌گذاری تصریح شده است که هر گروه از سهام‌ها باید حسب مورد طبق روش‌های مندرج در این آیین‌نامه مورد قیمت‌گذاری قرار گیرند. همچنین در بند ج ماده ۲ این آیین‌نامه عنوان شده است که در مواردی که کارشناس قیمت‌گذاری سهام نیازمند استفاده از تخصص اشخاص ذیصلاح است؛ اولویت با کارشناسان رسمی دادگستری می‌باشد.

در خصوص کارشناس قیمت‌گذاری سهام در بند هـ ماده ۲ در بخش ملاحظات خاص این‌گونه عنوان شده است که کارشناس قیمت‌گذاری سهام باید با اتکا به دانش و مهارت خویش عواملی چون نوع تولید، فناوری مورد استفاده، مدیریت، نیروی انسانی کارآمد، بازار داخلی و بین‌المللی محصولات، موقعیت شرکت در مقایسه با رقبای تجاری اعم از داخلی و خارجی، سهم تولیدات شرکت در بازار را در قیمت‌گذاری سهام لحاظ کند و

^{۲۰} ماده ۴۰ در رابطه با وظایف و اختیارات هیأت واگذاری است.

در صورتی که کارشناس قیمت‌گذاری سهام در نتیجه اعمال روش‌های مقرر در آیین‌نامه به نتایج کاملاً متفاوتی دست یابد، لازم است با استفاده از قضاوت حرفه‌ای خویش و با به‌کارگیری ابزارهای تحلیل مالی، نظیر نسبت‌های مالی و روندها، قیمت‌های به‌دست‌آمده را تحلیل و در نهایت قیمت واحدی برای پایه سهام شرکت که معرف ارزش عادلانه شرکت باشد همراه با دلایل و تحلیل‌های مستند، مشخص و ارایه کند.

در رابطه با تعیین کارشناسان قیمت‌گذاری سهام در بند ۲ ماده ۴ مطرح‌شده است که ویژگی‌ها، شرایط و ضوابط انتخاب این کارشناسان با رعایت مقررات قانونی مربوط به پیشنهاد مدیرعامل سازمان خصوصی‌سازی به تصویب هیئت عامل سازمان خواهد رسید. همچنین برای اینکه کارشناس قیمت‌گذاری بتواند مسئولیت خود را به خوبی انجام دهد، اعضای هیئت مدیره و مدیر عامل شرکت‌هایی که سهام آن‌ها قابل واگذاری است و دولت یا شرکت‌های دولتی که حسب مورد بر آن‌ها کنترل و یا نفوذ فراوان دارند، بر اساس بند ۴ ماده ۴ ملزم شده‌اند که کلیه اطلاعات مورد نیاز کارشناس قیمت‌گذاری سهام را در اختیار وی قرار دهند و بدین ترتیب، ابهامات قیمت‌گذاری سهام را به حداقل برسانند. اعضای هیئت مدیره و مدیرعامل این‌گونه شرکت‌ها منفرداً و یا متضامناً حسب مورد مسئولیت ناشی از نارسایی در قیمت سهام به دلیل عدم اجرای این بند را به عهده خواهند داشت.

لازم به ذکر است که چگونگی پرداخت قیمت توسط خریداران در ماده ۵ این آیین‌نامه بیان شده است. نظارت بر حسن اجرای این آیین‌نامه نیز بر اساس ماده ۷ به عهده وزارت امور اقتصادی و دارایی است.

۲-۵-۳-۲- آیین‌نامه اجرایی قیمت‌گذاری سهام متعلق به دولت و شرکت‌های دولتی، تخفیف‌ها و چگونگی پرداخت قیمت توسط خریداران

وزیران عضو کمیسیون اقتصاد در مورخ ۱۳۸۷/۲/۲ بنا به پیشنهاد شماره وزارت امور اقتصادی و دارایی و به استناد بند «و» ماده ۱۴ تنفیذی قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران موضوع ماده ۹ قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی

ایران مصوب ۱۳۸۳ سال آیین‌نامه قیمت‌گذاری سهام متعلق به دولت و شرکت‌های دولتی، تخفیف‌ها و چگونگی پرداخت قیمت توسط خریداران را تدوین کردند.

در بند ۷ ماده ۱ این آیین‌نامه کارشناس قیمت‌گذاری سهام تعریف شده است. بر این اساس کارشناس قیمت‌گذاری شخص حقیقی یا حقوقی است که تعیین قسمت پایه سهام قابل واگذاری را به عهده می‌گیرد. در ماده ۲ این آیین‌نامه نیز روش‌های قیمت‌گذاری سهام قابل واگذاری عنوان شده است. لذا کارشناس قیمت‌گذاری ملزم است طبق روش‌های مندرج در این آیین‌نامه به قیمت‌گذاری بپردازد.

در این آیین‌نامه نیز مانند آیین‌نامه اجرایی شیوه‌های قیمت‌گذاری بنگاه‌ها و نحوه اعمال شیوه‌های مذکور عنوان شده است که در مواردی که لازم است کارشناس قیمت‌گذاری با استفاده از تخصص دیگران به تعیین ارزش بپردازد باید از تخصص کارشناسان رسمی استفاده نماید.

در بند ۷ ماده ۲ این آیین‌نامه در رابطه با کارشناس قیمت‌گذاری ملاحظات زیر عنوان شده است: کارشناس قیمت‌گذاری سهام باید با اتکا به دانش و مهارت خویش عواملی چون نوع تولید، فناوری مورد استفاده، مدیریت، نیروی انسانی کارآمد، بازار داخلی و بین‌المللی محصولات، موقعیت شرکت در مقایسه با رقبای تجاری اعم از داخلی و خارجی، سهم تولیدات شرکت در بازار را در قیمت‌گذاری سهام لحاظ کند. چنانچه کارشناس قیمت‌گذاری سهام در نتیجه اعمال روش‌های مقرر در آیین‌نامه به نتایج کاملاً متفاوتی دست یابد، لازم است با استفاده از قضاوت حرفه‌ای خویش و به‌کارگیری ابزارهای تحلیل مالی، نظیر نسبت‌های مالی و روندها، قیمت‌های به دست آمده را تحلیل و در نهایت قیمت واحدی برای پایه سهام شرکت که معرف ارزش عادلانه شرکت باشد همراه با دلایل و تحلیل‌های مستند، مشخص و ارائه کند. در خصوص انتخاب کارشناس قیمت‌گذاری سهام برای هر یک از شرکت‌ها در بند ۴ ماده ۴ عنوان شده است که انتخاب کارشناس از اختیارات سازمان خصوصی‌سازی است. در بند ۵ ماده ۴ نیز اعضای هیئت مدیره و مدیر عامل شرکت‌هایی که سهام آن‌ها قابل واگذاری است و دولت یا شرکت‌های دولتی حسب مورد بر آن‌ها کنترل و یا نفوذ فراوان دارند، موظف شده‌اند، کلیه اطلاعات مورد نیاز کارشناس قیمت‌گذاری سهام را در اختیار وی قرار دهند و بدین ترتیب، ابهامات قیمت‌گذاری سهام را به حداقل برسانند. اعضای هیئت مدیره و

مدیر عامل این گونه شرکت‌ها منفرداً و یا متضامناً حسب مورد، مسئولیت ناشی از نارسایی در قیمت سهام به دلیل عدم اجرای این بند را به عهده خواهند داشت.

چگونگی پرداخت قیمت توسط خریداران در ماده ۵ این آیین‌نامه بیان شده است و وزارت امور اقتصادی و دارایی نظارت بر حسن اجرای این آیین‌نامه را بر اساس ماده ۷ به عهده دارد.

۲-۵-۳- دستورالعمل ویژگی‌ها، شرایط و ضوابط انتخاب کارشناسان قیمت‌گذاری موضوع بند ۲-۴ ماده (۴) آیین‌نامه اجرایی شیوه‌های قیمت‌گذاری بنگاه‌ها و نحوه اعمال شیوه‌های مذکور در همین چارچوب

هیئت عامل سازمان خصوصی‌سازی در مورخ ۱۳۸۹/۱/۲۸ بنا به پیشنهاد مدیر عامل سازمان و به استناد بند ۲-۴ ماده (۴) آیین‌نامه اجرایی شیوه‌های قیمت‌گذاری بنگاه‌ها و نحوه اعمال شیوه‌های مذکور در همین چارچوب مصوب شورای عالی اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی، دستورالعمل ویژگی‌ها، شرایط و ضوابط انتخاب کارشناسان قیمت‌گذاری سهام با رعایت مقررات قانونی مربوط تصویب نمود.

لازم به توضیح است که سازمان خصوصی‌سازی یک شرکت سهامی دولتی وابسته به وزارت امور اقتصادی و دارایی و دارای شخصیت حقوقی و استقلال مالی است و رئیس کل آن معاون وزیر امور اقتصادی و دارایی می‌باشد.

با استناد به ماده ۱ این دستورالعمل می‌توان این‌گونه عنوان کرد که در این آیین‌نامه کارشناسان رسمی به دو دسته تقسیم شده‌اند: کارشناس رسمی منتخب و کارشناس رسمی همکار.

در تعریف کارشناس رسمی منتخب عنوان شده است که شخص حقیقی و حقوقی است که برای ارزیابی سهام و به عنوان سرگروه از موارد زیر انتخاب می‌گردند.

▪ اشخاص حقیقی و حقوقی شامل کارشناسان رسمی دادگستری و مرکز امور مشاوران و کارشناسان قوه قضاییه موضوع ماده ۱۸۷^{۲۶} قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران.

^{۲۶} ماده ۱۸۷: به منظور اعمال حمایت‌های لازم حقوقی و تسهیل دستیابی مردم به خدمات قضایی و حفظ حقوق عامه، به قوه قضاییه اجازه داده می‌شود تا نسبت به تأیید صلاحیت فارغ‌التحصیلان رشته حقوق جهت صدور مجوز تأسیس مؤسسات مشاوره حقوقی برای آنان اقدام نماید. حضور مشاوران مذکور

▪ اشخاص حقوقی، شامل مؤسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی ایران.

کارشناس رسمی همکار نیز این‌گونه تعریف شده است؛ شخص حقیقی که جهت ارزیابی دارایی‌های ثابت و جاری غیر پولی از خدمات کارشناسان رسمی دادگستری و مرکز امور مشاوران و کارشناسان قوه قضائیه موضوع ماده (۱۸۷) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، در موارد مقتضی از رشته‌های امور راه و ساختمان و نقشه‌برداری، امور صنعت و فن، امور وسایط نقلیه و سایر رشته‌های مربوط حسب مورد استفاده خواهد شد و کارشناس رسمی همکار تحت مدیریت کارشناس منتخب آرایه خدمات خواهد نمود.

در رابطه با انتخاب کارشناسان مورد نیاز جهت ارزیابی سهام و دارایی‌های بنگاه‌های مشمول واگذاری در ماده ۲ مطرح شده است که انتخاب این کارشناسان توسط معاون آماده‌سازی و اصلاح ساختار و با هماهنگی مدیر آماده‌سازی سهام و امور بازار صورت می‌گیرد.

به موجب ماده ۳ کارشناسان در صورت احراز شرایط زیر، در فهرست کارشناسان منتخب قرار می‌گیرند:

* دارا بودن پروانه کارشناس رسمی با حدود صلاحیت در امور ارزیابی سهام و حداقل ارزیابی سهام پنج

شرکت مورد تأیید معاون آماده‌سازی و اصلاح ساختار و مدیر آماده‌سازی سهام و امور بازار برای

کارشناسان رسمی رشته حسابداری و حسابرسی دادگستری و کارشناسان موضوع ماده ۱۸۷

* گذشت سه سال از تاریخ احراز عنوان حسابدار رسمی و حداقل ارزیابی سهام پنج شرکت مورد تأیید

معاون آماده‌سازی و اصلاح ساختار و مدیر آماده‌سازی سهام و امور بازار برای مؤسسات عضو جامعه

حسابداران رسمی.

تعهدات کارشناس منتخب در مواد ۴، ۵، ۶، ۸ و ۹ آیین‌نامه عنوان شده است. این تعهدات عبارت‌اند از:

۱- تهیه جدول زمان‌بندی رسیدگی و آرایه آن به سازمان ظرف یک هفته از تاریخ ارجاع کار و آغاز کردن

مقدمات امور ارزیابی، همزمان با آن؛

در محاکم دادگستری و ادارات و سازمانهای دولتی و غیردولتی برای انجام امور وکالت متقاضیان مجاز خواهد بود. تأیید صلاحیت کارشناسان رسمی دادگستری نیز به طریق فوق امکان‌پذیر است.

آیین‌نامه اجرائی این ماده و تعیین تعرفه کارشناسی افراد مذکور به تصویب رئیس قوه قضائیه خواهد رسید.

۲- اعمال مدیریت زمان، نسبت به انجام امور ارزیابی؛

کارشناس منتخب باید ظرف ۱۵ الی ۵۰ روز اقدامات لازم را انجام دهد و گزارش ارزیابی را به شکل استاندارد گزارش ارزیابی سهام و مطابق نمونه‌ای که سازمان خصوصی‌سازی ارایه می‌نماید، تحویل مرجع مربوطه در سازمان نماید. در صورتی که به علت خارج از اراده کارشناس منتخب نیاز به تعدیل مدت زمان انجام کار ارزیابی باشد موضوع ظرف مدت ده روز قبل از انقضای مدت تعیین شده قبلی توسط کارشناس منتخب به سازمان اعلام می‌گردد که در این صورت حداکثر ۱۵ روز به سقف زمان انجام کار اضافه می‌شود؛ در غیر این صورت کار کارشناسی به کارشناس دیگری ارجاع می‌گردد.

۳- دارا نبودن حق واگذاری کار ارجاعی ارزیابی سهام به سایر اشخاص از قبیل کارشناس از قبیل کارشناس رسمی، حسابداران رسمی و مؤسسات عضو جامعه حسابداران رسمی و غیره؛

۴- امور ارجاعی باید با مدیریت و سرپرستی مستقیم کارشناس منتخب انجام پذیرد و مسئولیت آن متوجه کارشناس منتخب می‌باشد.

۵- با موفقیت طی کردن حداقل ۲۵ ساعت دوره‌های آموزشی سالیانه ارزیابی سهام؛

این دوره‌های آموزشی از طرف سازمان برگزار می‌شود و در صورتی که کارشناس منتخب در این دوره‌ها شرکت نکند یا آن‌ها را با موفقیت طی نکند از ارجاع کار به وی در سنوات بعدی خودداری خواهد شد.

۶- لزوم رعایت قوانین، مقررات آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های سازمان و همچنین استانداردهای حسابداری و حسابرسی ملی، آیین رفتار حرفه‌ای در ارزیابی سهام؛

در صورت تخلف از ضوابط مقرر، موضوع تخلف به مراجع صالحه و مربوطه جهت رسیدگی اقدام خواهد شد. در رابطه با حق الزحمه انجام امور کارشناسان منتخب و همکار در ماده ۷ عنوان شده است که بر اساس قرارداد جداگانه و یا طبق تعرفه مصوب حق الزحمه کارشناس پرداخت می‌شود.

۲-۵-۴- اسناد مرتبط با حساب‌رسان و مؤسسات رسمی حسابداری

در اسناد مرتبط با حسابرسی تنها استاندارد حسابداری شماره ۱۷ با عنوان دارایی‌های نامشهود که توسط مجمع عمومی سازمان حسابرسی تصویب شده است؛ به طور مستقیم به بحث ارزش‌گذاری دارایی‌های نامشهود اشاره کرده است. هدف از این استاندارد، تجویز نحوه حسابداری دارایی‌های نامشهود است. موضوعات اصلی در حسابداری دارایی‌های نامشهود عبارت از معیارها و زمان شناخت دارایی، تعیین مبلغ دفتری (شامل هزینه استهلاک) و موارد افشاست.

الزامات این استاندارد باید در مورد حسابداری تمام دارایی‌های نامشهود بکار گرفته شود مگر اینکه به موجب استانداردی دیگر، نحوه حسابداری متفاوتی، الزامی شده باشد.

در سایر اسناد مرتبط با حسابرسی به طور خاص به مفهوم حسابرسی دارایی‌های نامشهود اشاره نشده است. در نهایت می‌توان گفت اگرچه به موجب آیین‌نامه تعیین صلاحیت حسابداران رسمی و چگونگی انتخاب آنان، حسابداران رسمی از طریق گزینش انتخاب می‌شوند و باید در آزمون‌های مهارت حسابداری و حسابرسی و مقررات تجاری، مالی، محاسباتی و مالیاتی و سایر آزمون‌های لازم که هیئت تعیین می‌نماید؛ موفقیت کسب نمایند؛ اما این ضرورت وجود دارد که صلاحیت آن دسته از حساب‌رسان رسمی و مؤسسات حسابداری که قرار است ارزش‌گذاری دارایی‌های نامشهود از جمله دانش فنی به آن‌ها سپرده می‌شود توسط یک نهاد دولتی مورد بررسی و تأیید قرار گیرد. همان‌طور که در آیین‌نامه نحوه انتخاب حسابرس برای شرکت‌های دولتی نیز مقرر شده است که حسابرس و بازرس قانونی شرکت‌های دولتی از بین سازمان حسابرسی و مؤسسات عضو جامعه حسابداران رسمی باید توسط کارگروهی معرفی گردد.

۲-۵-۵- مصوبات مربوط به شرکت‌های دانش‌بنیان

در موادی از اسناد مرتبط با شرکت‌های دانش‌بنیان به بحث ارزش‌گذاری دارایی‌های نامشهود بالأخص دانش فنی اشاره شده است. در اسناد مذکور، در دو موضوع بحث ارزش‌گذاری مطرح می‌باشد.

یک بحث، ارزش‌گذاری کردن سرمایه نامشهود متعلق به شرکت‌های دانش‌بنیان است. بدین منظور در ماده ۱۸ پیش‌نویس لایحه حمایت از بنگاه‌های اقتصادی دانش‌بنیان در افق کوتاه‌مدت ذکر شده است که نظر به اینکه دانش فنی از سرمایه‌های با ارزش بنگاه‌های دانش‌بنیان محسوب می‌گردد و به صورت بالقوه دارای ارزش مادی است، کارگروه تخصصی فناوری ملی با همکاری اتحادیه‌های بنگاه‌های مشترک‌المنافع^{۲۷} نسبت به ارزش‌گذاری دانش فنی این مجموعه‌ها مبادرت می‌ورزد. این کارگروه‌های تخصصی بر اساس ماده ۲ این پیش‌نویس، با ریاست معاونت برنامه‌ریزی/ فناوری ریاست‌جمهور و با اختیارات رئیس‌جمهور تحت عنوان «کارگروه تخصصی فناوری ملی» تشکیل می‌گردد. اعضای این کارگروه متشکل از معاونت برنامه‌ریزی، معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور و معاون وزیر صنایع و معاون وزیر علوم، تحقیقات و فناوری و نمایندگان اتحادیه‌های بنگاه‌های دانش‌بنیان مشترک‌المنافع است.

در این پیش‌نویس، دو نقطه قوت در رابطه با ارزش‌گذاری صورت گرفته توسط کارگروه تخصصی فناوری ملی با همکاری اتحادیه‌های بنگاه‌های مشترک‌المنافع وجود دارد. این دو مورد عبارت‌اند از:

* ارزش گذاشته شده در قالب اوراق قابل پذیرش توسط مؤسسات مالی و به صورت سرمایه غیر نقدی بوده و دارای مدت‌زمان اعتبار مشخصی است. این اسناد در نهایت قابل آرایه به صورت تضمین و وثیقه خواهند بود.

* ارزش‌گذاری انجام شده جهت تعیین قیمت سهام شرکت‌های دانش‌بنیان در بازار بورس مورد استناد می‌باشد.

لازم به ذکر است در مواد ۱۹ الی ۲۱ این پیش‌نویس در رابطه با واردات و صادرات تخصصی عنوان شده است که:

^{۲۷} به منظور هم افزایی و تقویت نقاط قوت و کاهش نقاط ضعف، بنگاه‌هایی که از نظر محصول نهایی، حوزه فناوری و یا تیم تخصصی دارای مشترکاتی هستند به تشکیل یک اتحادیه اقدام می‌نمایند... (ماده ۱۴ پیش‌نویس لایحه حمایت از بنگاه‌های اقتصادی دانش-بنیان در افق کوتاه مدت)

به منظور حمایت از تولید داخل و تعیین دقیق‌تر تعرفه‌های گمرکی، گمرک تخصصی بر اساس محورهای تعیین شده در حوزه فعالیت شرکت‌های دانش‌بنیان زیر نظر کارگروه تخصص فناوری ملی تشکیل می‌گردد. گمرک تخصصی نسبت به تعیین قیمت پایه اقلام تخصصی وارداتی جهت جلوگیری از قیمت‌شکنی و کاهش غیرواقعی عوارض گمرکی اقدام می‌نماید. همچنین کانون متخصصین حقوق تجارت بین‌الملل زیر نظر کارگروه تخصصی فناوری ملی با هدف افزایش ضریب موفقیت شرکت‌های دانش‌بنیان در عرصه تجارت بین‌الملل و کاهش مخاطرات ناشی از عدم شناخت قواعد تجاری بین‌المللی، تشکیل می‌گردد. این کانون به منظور محافظت از دانش فنی و مالکیت معنوی شرکت‌ها نسبت به تنظیم قراردادها و تعیین نحوه داوری بین‌المللی نظارت نموده و نتیجه را به کارگروه تخصصی فناوری ملی گزارش می‌نماید.

با توجه به تشکیل یک کارگروه تخصصی فناوری ملی و همکاری آن با شرکت‌هایی که از نظر محصول نهایی، حوزه فناوری و یا تیم تخصصی دارای مشترکاتی هستند و به تشکیل یک اتحادیه اقدام می‌نمایند؛ می‌توان گفت روند ارزش‌گذاری کردن سرمایه نامشهود شرکت‌های دانش‌بنیان مطلوب است.

بحث دیگری که در حوزه ارزش‌گذاری دارایی‌های نامشهود در رابطه با شرکت‌های دانش‌بنیان مطرح است، این است که بر اساس پیوست شماره ۳ آیین‌نامه تشخیص شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان، یکی از فعالیت‌های اصلی شرکت‌های دانش‌بنیان می‌تواند مدیریت فناوری از جمله ارزیابی، پیش‌بینی، قیمت‌گذاری، انتقال و تجاری‌سازی فناوری باشد. با توجه به این موضوع لازم است که در صورتی که حسب مورد، ارزش‌گذاری فناوری به عنوان یک دارایی نامشهود به شرکت‌های دانش‌بنیان سپرده شود، به منظور حصول اطمینان از تخصص این شرکت‌ها در حوزه ارزش‌گذاری، صلاحیت این شرکت‌ها توسط یک نهاد دولتی تأیید شود.

۲-۵-۶- دستورالعمل سپرده‌گذاری و معامله اوراق بهادار مبتنی بر دارایی‌های نامشهود

این دستورالعمل مصوب هیئت مدیره سازمان بورس و اوراق بهادار است. در ماده ۱ این دستورالعمل در رابطه با گزارش ارزیابی دارایی نامشهود عنوان شده است که این گزارش یک گزارش کارشناسی در خصوص

بررسی قابلیت تجاری‌سازی و مجوزهای مورد نیاز جهت بهره‌برداری از طرح و بررسی سطح تکنولوژی یا سطح بلوغ طرح مورد عرضه در قالب طرح کسب و کار (Business Plan) است که توسط شرکت‌های تأمین سرمایه یا سایر نهادهای مالی به تشخیص سازمان، تأیید می‌شود.

در ماده ۳ نیز گفته شده است که جهت عرضه اوراق بهادار مبتنی بر دارایی نامشهود، کارگزار عرضه‌کننده علاوه بر مستندات موضوع دستورالعمل اجرایی معاملات مبتنی بر مذاکره اوراق بهادار در فرابورس ایران، مستندات زیر را نیز باید به فرابورس ارائه کند:

- مستند رسمی مؤید ثبت دارایی نامشهود به نام مالک اوراق بهادار مبتنی بر دارایی نامشهود در مرجع ثبت
- گزارش ارزیابی دارایی نامشهود؛
- فرم سپرده‌گذاری و تعهدنامه مالک دارایی نامشهود؛
- سایر مستندات حسب درخواست فرابورس؛

در تبصره این ماده عنوان شده است که مادامی‌که به تشخیص فرابورس، نهاد مالی تهیه‌کننده گزارش ارزیابی دارایی نامشهود، زیرساخت لازم را جهت ارزیابی فنی و تخصصی دارایی نامشهود نداشته باشد، باید گزارش اظهارنظر مراجع تخصصی ذیصلاح (که توسط فرابورس تعیین و اعلام می‌شود) را همراه با گزارش ارزیابی دارایی نامشهود ارائه نماید.

بنابراین می‌توان این‌گونه نتیجه‌گیری کرد که امکان تجاری‌سازی دارایی نامشهود، منافع و عایدات مستقیم و غیرمستقیم دارایی فکری، تحلیل سناریوهای محتمل بر به‌کارگیری دارایی نامشهود، هم‌افزایی ناشی از به‌کارگیری دارایی نامشهود در صنایع مکمل، هزینه‌ها و مخارج موردنیاز جهت عملیاتی کردن دارایی نامشهود به تفکیک محتمل‌ترین سناریوها، پیش‌بینی عملکرد مالی - اقتصادی بلندمدت و کوتاه‌مدت دارایی نامشهود در قالب صورت‌های مالی اساسی، فهرست تفصیلی محصولات ناشی از به‌کارگیری دارایی نامشهود همراه با بهای تمام‌شده و قیمت‌های فروش، تحلیل مالی اقتصادی دارایی نامشهود از دیدگاه ذینفعان، خلاصه گزارش ارزش‌گذاری دارایی نامشهود تهیه شده توسط شرکت‌های مشاور سرمایه‌گذاری یا

تأمین سرمایه دارای مجوز از سازمان بورس و اوراق بهادار سرفصل‌های لازم برای تهیه طرح کسب و کار "Business Plan" است که توسط شرکت‌های تأمین سرمایه و مشاور سرمایه‌گذاری تهیه می‌شود.

لذا گزارش ارزیابی دارایی نامشهود الزاماً باید توسط شرکت‌های تأمین سرمایه و مشاور سرمایه‌گذاری مورد تأیید سازمان فرابورس تهیه شود.

پیوست ذیل، تحت عنوان «فرم گزارش ارزیابی دارایی نامشهود» که در دستورالعمل سپرده‌گذاری و معامله اوراق بهادار مبتنی بر دارایی نامشهود در فرابورس ایران آمده است؛ می‌تواند به عنوان یک نمونه فرم، جهت ارزش‌گذاری دارایی نامشهود مورد توجه قرار گیرد.

پیوست: فرم گزارش ارزیابی دارایی نامشهود

- معرفی دارایی نامشهود و ابعاد حقوقی و قانونی آن؛
- تاریخچه شکل‌گیری دارایی نامشهود؛
- تعریف دارایی نامشهود و تعیین حدود و ثغور قانونی آن؛
- معرفی مالک یا مالکان قانونی دارایی نامشهود؛
- حمایت‌های قانونی از دارایی نامشهود و حقوق مالکان آن؛
- مدت‌زمان قانونی حمایت از دارایی نامشهود و عمر اقتصادی آن؛
- تشریفات و الزامات قانونی لازم جهت امکان استفاده از دارایی نامشهود؛
- کاربردها و کارکردهای دارایی نامشهود؛
- تکنولوژیکی:
- صنعت مورد فعالیت دارایی نامشهود؛
- جایگاه دارایی نامشهود در صنعت؛
- سطح بلوغ و جایگاه تکنولوژیکی دارایی نامشهود؛
- تعیین و تحلیل درجه مشارکت دارایی نامشهود در فرآیندهای محتمل قابل استفاده؛
- معرفی مشخصات و ویژگی‌های فنی دارایی نامشهود؛

- جریان عملیاتی نقش دارایی نامشهود در فرآیندهای مورد استفاده؛
- ظرفیت‌های تولیدی- خدماتی قابل استفاده از دارایی نامشهود.

■ بازار:

- محصولات مکمل، جانشین و رقیب؛
- مواد اولیه و تأمین‌کنندگان اصلی دارایی نامشهود؛
- معرفی بازارهای محل فعالیت و مشتریان دارایی نامشهود؛
- امکان توسعه و گسترش دارایی نامشهود؛
- عوامل کلیدی مؤثر بر موفقیت یا شکست دارایی نامشهود.

■ اقتصادی:

- امکان تجاری‌سازی دارایی نامشهود؛
 - منافع و عایدات مستقیم و غیر مستقیم اقتصادی دارایی نامشهود؛
 - تحلیل سناریوهای محتمل بر بکارگیری دارایی نامشهود؛
 - هم‌افزایی ناشی از بکارگیری دارایی نامشهود در صنایع مکمل؛
 - هزینه‌ها و مخارج مورد نیاز جهت عملیاتی نمودن دارایی نامشهود به تفکیک محتمل‌ترین سناریوها؛
 - پیش‌بینی عملکرد مالی- اقتصادی بلند مدت و کوتاه مدت دارایی نامشهود در قالب صورتهای مالی اساسی؛
 - فهرست تفصیلی محصولات ناشی از بکارگیری دارایی نامشهود همراه با بهای تمام شده و قیمت‌های فروش؛
 - تحلیل مالی- اقتصادی دارایی نامشهود از دیدگاه ذینفعان؛
 - خلاصه گزارش ارزش‌گذاری دارایی نامشهود.
- سایر اطلاعات مرتبط به تشخیص فرابورس.

فلوچارت پیشنهادی گردش کار ارزش‌گذاری دارایی‌های نامشهود

